लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

चिङ्गाड गाउँपालिका, सुर्खेत

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

चिङ्गाड गाउँपालिका, सुर्खेत

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be a Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य (MISSION)

स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide Independent and Quality Audit Service)

मूल्य मान्यता (Core Values)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८३ वैशाख **महालेखापरीक्षक**

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-२९

च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/436

श्रीमान् अध्यक्षज्यू,

चिङ्गाड गाउँपालिका,

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, सुर्खेत।

विषय - लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा ।

लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम त्यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी तयार गरिएको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन यसैसाथ संलग्न गरी पठाइएको व्यहोरा जानकारीका लागि अनुरोध छ।

(टिकाराम श्रेष्ठ)

नायब महालेखापरीक्षक

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-२९
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/436

श्रीमान् अध्यक्षज्यू ,

चिङ्गाड गाउपालिका,

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय,सुर्खेत।

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

१. कैफियत सहितको राय

हामीले त्यस चिङ्गाड गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौं।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक, पेस भएको २०८२ आषाढ मसान्तमा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत एवं वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरूसमावेश भएको स्थानीय तहको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूत रूपमा सही र यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

२.१. चिङ्गाड गाउँपालिकाले अन्तरसरकारी अख्तियारी, आन्तरिक आय तथा विविध कोष लगायतको वित्तीय विवरण महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचा पूर्ण रूपमा प्रयोग गरी वित्तीय विवरण तयार गरेको छैन।

२.२. चिङ्गाड गाउँपालिकाको रु. ९१ करोड ३० लाख ८८ हजार लेखापरिक्षण गरिएकोमा लेखापरीक्षणबाट रु. १ करोड ६५ लाख ४५ हजार बेरुजू देखिएको छ। प्रतिक्रियाबाट रु. २० लाख ७४ हजार फर्स्यौट भई असुल गर्नुपर्ने रु. ३ लाख ४० हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू. १ करोड १७ लाख ६८ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु. २३ लाख ६३ हजार गरि जम्मा रु. १ करोड ४४ लाख ७१ हजार बाँकी रहेको छ। गत वर्षसम्म कायम बेरुजू रु. १४ करोड ७४ लाख ७५ हजार र यस वर्षको थप समेत हालसम्म अद्यावधिक बेरुजू रु. १६ करोड १९ लाख ४६ हजार बाकी रहेको छ। बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

२.३. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले चिङ्गाड गाउँपालिकाको पेस्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन। हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड,मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसैगरी स्वीकृत आचारसंहिताको पालना गरी कार्यसम्पादन गरेका छौं।लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ।

३. अन्य बेहोरा- लेखापरीक्षणबाट ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, स्थानीय वित्त व्यवस्थापन,सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, शासकीय प्रवन्ध, स्रोत सुनिश्चितता र बजेट व्यवस्थापन र विकास प्रशासन र सोको कार्यान्वयन, अनुदान वितरण तथा अनुगमन, सेवा प्रवाह, स्थानीय प्रशासन, जवाफदेहिता र सुशासन लगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४. वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखा उत्तरदायी अधिकृतको जिम्मेवारी

नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानबमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय प्रतिवेदन सारभूतरूपमा गलत आँकडारहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ। गाउँ कार्यपालिका, प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत चिङ्गाड गाउपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

५. वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षणउपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो।लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रूपमा गलत आकडा मानिएको छ।

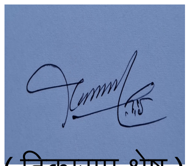

(टिकाराम श्रेष्ठ)
नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती								
६३	९०	१,६५,४४,७०१	०	२२	२०,७३,५९५	०	६३	६८	१,४४,७१,१०६	३,४०,१७९	१,१७,६८,३०१	२३,६२,६२६	०	०	१,४१,३०,९२७	०

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्यौंट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
सुर्खेत	१४,७४,७५,४३९		०	१४,७४,७५,४३९	०	१,४४,७१,१०६	१६,१९,४६,५४५

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८१/८२	७७	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	३,०००
२	२०८१/८२	७२	भरपाई पेश हुनुपर्ने	११,८७,४८७
३	२०८१/८२	३४	बिल संलग्न नभएको	२,०४,६४५
४	२०८१/८२	७४	बढी भुक्तानी	८,५८०
५	२०८१/८२	७३	बढी निकासा	३४,१९३
६	२०८१/८२	७१	पारिश्रमिक कर	११,९४५
७	२०८१/८२	४१	पदाधिकारीको बढी बैठक भत्ता भुक्तानी	९,७७५
८	२०८१/८२	७०	दिवा खाजा अनुदान	१३,४८५

९	२०८१/८२	७६	छात्रवृति अनुदान	१,२००
१०	२०८१/८२	४४	गत वर्षको भुक्तानी	१,७८५
११	२०८१/८२	६१	कार्यसम्पन्न	५,००,०००
१२	२०८१/८२	४२	अनुगमन भत्ता	५,१००
१३	२०८१/८२	४५	अनुगमन	६६,३००
१४	२०८१/८२	३६	अग्रिम कर	२६,१००
जम्मा				२०,७३,५९५

चिङ्गाड गाउँपालिका, सुर्खेत

(८०६६८५०१३००)

चिनगढ गाउँपालिका , सुर्खेत

परिचय

१ **परिचय:**

(क) कार्यालय परिचय - स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारीणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको संचालन गर्ने उद्देश्यले यस पालिका को स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह-अस्तित्व र समन्वयलाई प्रर्वधन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु गाउंपालिकाको उद्देश्य रहेको छ । यस पालिका अन्तर्गत ६ वडा, ३२ सभा सदस्य १७०.१० वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल तथा १५ हजार ६ सय जनसंख्या रहेको छ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य - लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि - यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, वित्तीय व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८२।०९।२० देखि २०८२।१०।२९ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि - लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा - लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति - पालिकाको यस वर्ष आय व्ययतर्फको रु. ९१ करोड ३० लाख ८८ हजार २७१ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(छ) लेखापरीक्षणमा परीक्षण गरिएका मुख्य विषयहरु - लेखापरीक्षण योजना अनुसार परीक्षण गरिएका विषयहरु अनुसूची – २ मा संलग्न छ ।

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **स्थानीय संचित कोष**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६९ र ७२ बमोजिम यस गाउँपालिकाले वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त अनुदान तथा सहायता, आन्तरिक आम्दानी र स्थानीय सरकारबाट सञ्चालन भएको आयोजनाहरु समेतको आय-व्यय हिसाबको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को समग्र संचित कोषको संक्षिप्त अवस्था निम्नबमोजिम रहेको छ।

२.१ **एकीकृत वित्तीय विवरण** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७२(२) मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा दफा ७६(२) मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले २०७६।२।१९ मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । पालिकाले उपलब्ध गराएको वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त अनुदान तथा सहायता, आन्तरिक आम्दानी, धरौटी, कार्य सञ्चालन कोष, अन्तर सरकारी अख्तियारी, स्थानीय सरकारबाट सञ्चालन भएको आयोजनाहरु समेतको आय-व्यय हिसाबको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को समग्र अवस्था र प्राप्ती एवं भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) सम्बन्धमा निम्नानुसार देखिएको छ।

प्राप्ति			भुक्तानी		
विवरण	रकम	रकम	बिबरण	रकम	रकम
क.सुरु मौज्दात		४३६१३२००.७	**क.चालु खर्च**		**३०९०४८०३८**
१. संचित कोष	३८८९५३८२		१. पालिका तर्फ	१५०५८७४७८	
२. धरौटि	१२४३१२६		२. संघिय शसर्त	१५६३६१२१२	
३. कार्यसंचालन कोष	३४५३२०३.२६		३. प्रदेश सरकार	२०९९३४८	
४. प्रकोप व्यबस्थापन कोष	२१४८९.४२				
			ख.पूजिगत खर्च		**६९७३५४०७**
			१.पालिका तर्फ	४९३५७६८९	
ख.यस बर्षकोआय			२.संघिय शसर्त	१६८४०२	
१. आन्तरिक आय	२२५६६७१.९५	**२२५६६७१.९५**	३.संघिय बिशेष	३४०२९३९	
२. वित्तिय हस्तान्तरण संघ		**३३७३१९४४२**	४.प्रदेश शसर्त	१६८०६३७७	
क. समानीकरण अनुदान	७३४०८०००				
ख.राजस्व बाँडफाँड	७९७०४७५३.७		**ग.अन्तर सरकारी अख्तियारी संघ**		**६१८८०००२.४५**
ग.सशर्त अनुदान	१८०२२८१००		१.समाजिक सुरक्षा	५९३८०२००.४५	
घ.समपुरक अनुदान	०		२.घरेलु तथा साना उध्योग प्रबर्दन केन्द्र	२४९९८०२	
ङ.विशेष अनुदान	३९७८५८८		**घ.धरौटि फिर्ता वा सदरस्या**	१५४४२७५	**१५४४२७५**
ग.बित्तीय हस्तान्तरण प्रदेश		२९८४३२३४.६	**ङ.अन्तर सरकारी अख्तियारी प्रदेश**		**५२८०००**
समानीकरण अनुदान	८५२९०००		१.आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	५२८०००	
राजस्व बाँडफाँड	७९०४२७.५५		**च.कार्यसंचालन कोष बाट भएको खर्च**	७६४८५२२	**७६४८५२२**
सशर्त अनुदान	१९९९१८०७		**छ.प्रकोप व्यबस्थापन कोष**	०	०
समपुरक अनुदान	०		**ज.अनुदान फिर्ता**		
विशेष अनुदान	०		**संघ तर्फ**		
मालपोत कार्यालय प्राप्त रजिष्ट्रेशन	५३२०००		क. शसर्त अनुदान	२३६९८४८५.५	**२४२७४१३५**

घ. अन्तर सरकारी अख्तियारी संघ		**६१८८०००२.४५**	ख.बिशेष अनुदान	५७५६४९	
समाजिक सुरक्षा	५९३८०२००.४५		ग. समपुरक अनुदान	०	
घरेलु तथा साना उध्योग प्रबर्दन केन्द्र	२४९९८०२		**प्रदेश तर्फ**		
			शसर्त अनुदान	१०८६०८३	**१०८६०८३**
ङ. अन्तर सरकारी अख्तियारी प्रदेश					
आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	५२८०००	५२८०००	**झ.अन्तिम मैज्दात**		**६८४८६०५**
च. धरौटि आय	५८४०००	**५८४०००**	१. संचित कोष	४६७९१४४	
छ. कार्यसंचालन कोष	४५८१३००	**४५८१३००**	२.धरौटि	२८२८५१	
ज.स्थानीय प्रकोपब्यबस्थापन कोष	०	०	३. विविध खर्च खाता	१८६५१२०.२७	
झ. बिभाज्यकोष यस बर्ष	६५६०००	६५६०००	४.स्थानीय प्रकोप ब्यबस्थापन कोष	२१४८९.४२	
ञ. मर्मत सम्भार	५१३१८७	५१३१८७			
जम्मा	**४८१७७५०३८.३५**	**४८१७७५०३८.३५**	**जम्मा**	**४८१७७५०३८.३५**	**४८१७७५०३८.३५**

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा २.१ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

२.२ **वित्तीय विवरणको यथार्थता** - पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ ।पालिकाले आर्थिक कारोवार गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय तहको वित्तीय विवरण स्थानीय सरकारको प्राप्ती र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) तयार गर्नुपर्छ ।तर पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु. ५,९३,८०,२००.४५/-, घरेलु तथा साना उद्योग प्रर्वद्धन केन्द्रको रु.२४,९९,८०२/- र आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयको रु. ५,२८,०००/- समेत गरी रु. ६,२४,०८,००२.४५/- सुत्रमा लेखा राखेको छैन । जसले गर्दा सुत्र प्रणालीवाट तयार भएको वित्तीय विवरण समेत पूर्ण नहुँदा वित्तीय विवरणले पालिकाको यथार्थ आर्थिक अवस्थाको चित्रण गरेको छैन । तसर्थ पालिकामा हुने सवै आर्थिक कारोबार सुत्र मार्फत हुने र सबै कारोबार वित्तीय विवरणमा समावेश हुने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

२.३ **फरक हिसाव** - यस पालिकाले सुत्रबाट तयार गरेको स्थानीय सरकारको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण लेखापरीक्षणका क्रममा पालिकाबाट भएका सबै कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गर्न लगाइएकोमा उक्त दुई विवरणमा देहाय अनुसार गत वर्षको मौज्दात रु. ४१,३२,६५२.२१/-, यस वर्षको प्राप्ति रु. ९,५१,४२,७०७.०२/-, यस वर्षको भुक्तानी रु. ९,६१,८७,०८०.६४/- र बाँकी मौज्दात रु.२७,३६,९३९.३९/-, फरक परेको छ । सुत्रमा पालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरु समाविष्ट गरी म.ले.प.फा.नं.२७० ले पालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

विवरण	गत वर्षको जिम्मेवारी	यस वर्षको प्राप्ति (आय)	यस वर्षको भुक्तानी (व्यय)	बाँकी मौज्दात
एकीकृत आर्थिक विवरण अनुसार	४३६१३२००.७	४३८१६१८३७.६५	४७४९२६४३३.३५	६८४८६०५
सुत्र अनुसारको वित्तीय प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०)	३९४८०५४८.४९	३४३०१९१३०.६३	३७८७३९३५२.७१	४१११६६५.६१
फरक	**४१३२६५२.२१**	**९५१४२७०७.०२**	**९६१८७०८०.६४**	**२७३६९३९.३९**

२.४ **बैङ्क हिसाव विवरण** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६ अनुसार पालिकाको कारोवार आय-व्ययको लेखा प्रणाली तथा राजश्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरण अनुसार लेखाङ्कन र बैङ्क हिसाब मिलान विवरण (म.ले.प.फा.नं २१२) तयार गरी हिसाब भीडान समेत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले बैङ्क हिसाब विवरण तयार नगरेको कारण वर्षान्तमा श्रेस्ता र बैङ्क मौज्दात विवरण देहायअनुसार रहेको छ ।

खाताको प्रकार	स्रेस्ता अनुसार बाँकी रु.	बैङ्क अनुसार बाँकी रु.	फरक रु.
आन्तरिक राजस्व खाता (ग १-१)			
स्थानीय तह बिभाज्य कोष (ग ६-१)	६५६८००	१२५६४१२	५९९६१२
चालू खर्च खाता-जोर वर्ष (ग २-१)	-२२३३७६५.३४	७७५०७३.४६	-३००८८३८.८८
पुँजीगत खर्च खाता-जोर वर्ष (ग २-३)	३८१४०	९३३३४७	८९५२०७
स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता (ग ४-१)	१२५१०७२.०७	२९७०७२४.६९	१७१९६५२.६२
स्धानीय तह धरौटी खाता (ग ३-१)	१२४३१२६.००	२८२८५१	-९६०२७५
विविध खर्च खाता (ग२-७)	३२९२३३८.४६	१८६५१२०.२७	-१४२७२१८.१९
स्थानीय तह विविध कोष खाता (५-१)			
प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता (ग ७-२)	२१४८९.४२	२१४८९.४२	०
जम्मा			**२१८१८६०.४५**

२.५ **सशर्त अनुदान फिर्ता** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४५ अनुसार संघीय तथा प्रदेश सञ्चित कोषबाट स्थानीय तहमा भएको वित्तीय हस्तान्तरणको रकम मध्ये सम्बन्धित आर्थिक वर्ष भित्र खर्च नभई बाँकी रहेको सशर्त, विशेष र समपूरक अनुदान स्थानीय तहले सम्बन्धित सञ्चित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सुत्रबाट तयार भएको पालिकाको यस

वर्षको वित्तीय प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) अनुसार संघीय अनुदान तर्फ रु.२,४२,७४,१३४/५३ र प्रदेश अनुदान तर्फ रु.१०,८६,०८३/- खर्च नभई बाँकी रहेकोमा पालिकाले मिति २०८२।०३।३१ मा रु. ४,२८,३७,३६७/३५ संघीय र प्रदेश सञ्चित कोष फिर्ता गरेको छ ।

अनुदान प्रदान गर्ने निकाय	अनुदानको प्रकार	प्राप्ति रकम	खर्च रकम	खर्च नभई बाँकी	फिर्ता रकम
संघीय सरकार	सशर्त चालु	१७९२२८१००	१५६३६१२१२.४७	२२८६६८८७.५३	
	सशर्त पुँजिगत	१००००००	१६८४०२	८३१५९८	
	विषेश अनुदान	३९७८५८८	३४०२९३९	५७५६४९	
जम्मा		१८४२०६६८८	१५९९३२५५३.४७	२४२७४१३४.५३	२४२७४१३४.५३
प्रदेश सरकार	सशर्त चालु	२३३६०००	२०९९३४७	२३६६५३	
	सशर्त पुँजीगत	१७६५५८०७	१६८०६३७७	८४९४३०	
जम्मा		१९९९१८०७	१८९०५७२४	१०८६०८३	१०८६०८३
कुल जम्मा		२०४१९८४९५	१७८८३८२७७.४७	२५३६०२१७.५३	२५३६०२१७.५३

२.६ **बजेट पारित र अख्तियारी** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजश्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाको उप प्रमुखले मिति २०८१/३/१० मा रु. ३८ करोड ९७ लाख ४९ हजारको बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा सभाबाट मिति २०८१/३/१० मा पारित भएको छ । यसैगरी पालिकाका प्रमुखले मिति २०८१/०५/१७ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ । ऐनले तोकेको समय भित्र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरी बजेट कार्यान्वियन गरिनु पर्दछ ।

२.७ **खर्च बिश्लेषण** - पालिकाको विनियोजन ऐन, २०८१ बमोजिम गाउँपालिकाले यस वर्ष कुल आन्तरिक आयबाट रु. २७,०५,५०९.७२/- राजस्व बाँडफाँटबाट रु. ७,९९,९५,१८१.२१/- र अनुदानबाट रु. २६,०७,७५,२७७.४७/- समेत रु.३४,३४,७५,९६८.४० /- आम्दानी भएकोमा गत वर्षको मौज्दात समेतबाट चालु तर्फ रु. ३०,९०,०३,९४५.७१/- र पूँजीगत तर्फ रु. ६,९७,३५,४०७ /- समेत रु. ३७,८७,३९,३५२.७१/- खर्च भएको छ । खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा ०.७१ प्रतिशत मात्र रहेको छ । यसबर्ष पदाधिकारी सुबिधामा रू. ४७ लाख ५७ हजार खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको १७५.८२ प्रतिशत रहेको छ । गाउँपालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान र राजस्व बाँडफाँटको रकमबाट ८१.५८ प्रतिशत चालु र १८.४२ प्रतिशत पूँजीगत खर्च भएको देखिन्छ । यसबाट गाउँपालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम संचालनमा न्युन खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढी खर्च गरेको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँटको रकम अधिक रुपमा विकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ ।

३ बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको छैन ।

समिति गठन नगरिँदा आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको ब्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।

४ **बजेट सीमा निर्धारण समिति**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) मा स्थानीय तहमा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरू फागुन महिनाभित्र सम्पन्न गरी सक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले चैत १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलबध्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेको छ । ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमा लगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी कार्य समयमा गरेको छैन । अत: बजेट सीमा लगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधिको तर्जुमा एवं सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ ।

५ **कर दायित्व**

पालिकाले तयार गरेको वित्तीय प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) अनुसार वर्षान्तमा विभिन्न भुक्तानीहरुमा कट्टी गरेको कर दायित्व रु.५०,८३५/- देखाएको छ । यकिन भई सकेको कर दायित्व लेखापरीक्षण अवधिसम्म पनि दाखिला गरेको पाइएन। अत: उक्त रकम सम्बन्धित खातामा दाखिला गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	५०,८३५

६ **दहत्तर बहत्तर**

कर्णाली प्रदेश आर्थिक ऐन,२०८१ अनुसार ढुङ्गा गिट्टी र बालुवा तथा घर जग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क वापत संकलन भएको रकम मध्ये साठी प्रतिशतले हुन आउने रकम सम्बन्धित स्थानीय तहको संचित कोषमा र चालिस प्रतिशतले हुन आउने रकम प्रदेश कोषमा मासिक रुपमा बांडफाँट गरी दाखिला गर्नु पर्ने उल्लेख छ।पालिकाले दहत्तर बहत्तरमा संकलित रु. ६,५६,८००/- आन्तरिक आम्दानी संकलन गरेकोमा सो को ४० प्रतिशतले हुन आउने रु. २,६२,७२०/- पालिकाको सञ्चित कोषमानै रहेकोले प्रदेश संञ्चित कोषमा दाखिला गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	२,६२,७२०

७ **चौमासिक प्रतिवेदन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले पालिकाको कोषबाट खर्च भएको रकमको चौमासिक प्रगति त्यस्तो अवधि समाप्त भएको पन्ध्र दिनभित्र कार्यपालिकाको बैठकमा पेश गर्नुपर्ने र आफ्नो आय र व्ययको विवरण प्रत्येक महिनाको सात गतेभित्र सार्वजनिक गर्नुपर्ने, स्थानीय सञ्चित कोषमा भएको आय–व्ययको चौमासिक शीर्षकगत विवरण तयार गरी संघीय अर्थ मन्त्रालय, प्रदेश अर्थ मन्त्रालय मन्त्रालय तथा राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगमा पठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा उक्त व्यवस्था बमोजिम प्रतिवेदन गरेको देखिएन । ऐनको व्यवस्थाको पालना हुनुपर्दछ ।

८ **स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क संकलन, अभिलेख र सोको ब्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक श्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य श्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कन सहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन । स्थानीय तहका हरेक प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको संकलन र अभिलेख

राख्ने कार्यमा पहल हुनु आवश्यक छ । तथ्याङ्कवेगर प्राथमिकतामा राखिएका योजना, बजेट, प्रक्रिया र कार्यान्वयनले उचित सार्थकता नपाउने हुँदा यस तर्फ पालिकाले अभिलेख ब्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्दछ ।

९ **सम्पत्ति व्यवस्थापन र सुरक्षा**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९ मा कार्यालय प्रमुखले लगत खडा गरी अभिलेख राखिएको सम्पति तथा जिन्सी मालसामान अवस्थाको बारेमा वर्षमा एक पटक आफै वा मालसामान जिम्मा लिने कर्मचारी बाहेक अन्य कर्मचारीको नेतृत्वमा कम्तीमा तीन सदस्यीय समिति गठन गरी सो समितिबाट निरीक्षण गरी महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत ढाँचामा सम्पत्ति तथा जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। यस्तो प्रतिवेदनमा मर्मत सम्भार, संरक्षण तथा लिलाम बिक्री गर्नुपर्ने सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामानको विवरण तयार गरी प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । पालिकाले मर्मत संभार, संरक्षण तथा लिलाम बिक्री गर्नुपर्ने सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामानको छुट्टै विवरण संलग्न गरी प्रतिवेदन तयार गरेको छैन। यसमा सुधार हुनु पर्दछ ।

१० **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरि लागु गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले मिति २०७८।०८।१३ मा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तर्जुमा दिग्दर्शन २०७८ (नमुना सहित) सबै स्थानीय तहहरूलाई तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न परिपत्र गरेको छ । तर पालिकाले कानुनमा भएको व्यवस्था वमोजिम त्यस्तो प्रणाली तयार गरी लागु गरेको देखिएन । पालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सम्वन्धमा देखिएका केही बेहोराहरु देहाय बमोजिम रहेका छन:

• आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को अनुसुची ११ बमोजिम स्थानीय तहले एक आर्थिक वर्ष भित्र भएको आर्थिक कारोवारको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको पाईएन,

• स्थानीय तहबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्वयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति तयार गरी प्रगतिको समिक्षा गरेको पाईएन,

• पालिकाले आयोजना वा कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुटाई त्यस्ता आयोजनालाई प्राथमिकता दिएको देखिएन,

• वातावरण संरक्षणको एकीकृत दीर्घकालीन योजना तथा शहरीकरण भैरहेका स्थानलाई मध्यनजर गरी फोहोरमैला व्यवस्थापन स्थल पहिचान एवं कार्ययोजना तयार गरेको पाईएन,

• भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ मा उल्लेख भए बमोजिम पालिकाका पदाधिकारी र कर्मचारीहरूको अनुगमन तथा भ्रमण खर्च भुक्तानी गर्दा स्वीकृत भ्रमण आदेशमा भ्रमणको उद्देश्य, कारण र भ्रमणबाट प्राप्त हुने सम्भावित प्रतिफल स्पष्ट उल्लेख नगरी भ्रमण गर्ने गरेको र भ्रमण पश्चात् भ्रमण प्रतिवेदन लिने नगरेको तथा भ्रमण अभिलेख खाता पूर्ण रूपमा लागू गरेको पाईएन,

• स्थानीय तहले अधिकांस निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण गरेको पाईएन,

• सवारी साधन र मेशिनरी औजारको अभिलेखका लागि मलेप फारामको व्यवस्था छ । म. ले. प. फाराम ९०५ बमोजिम सवारी साधन सञ्चालन लगबुक अद्यावधिक गर्नु पर्ने र म. ले. प. फाराम ९०६ बमोजिम त्यस्ता सवारी साधन र मेशिनरीको मर्मत अभिलेख अध्यावधिक गरी राख्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस्ता अभिलेख अध्यावधिक गरी राखेको छैन । म .ले.प फारमले तोके बमोजिमका आन्तरिक नियन्त्रण पद्धति लागु गर्नु पर्दछ ।

• स्थानीय सरकार सञ्चाल ऐन, २०७४ को दफा ९७ मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सरकारी सामुदायिक तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार र संरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गरेको र अभिलेख राखेको पाइएन ।

• उपभोक्ता समितिलाई दिएको कामको अनुगमनबाट देखिएको व्यहोरा उल्लेख गरी प्रतिवेदन गर्ने तथा अनुगमनको व्यहोरा कार्यान्वयनको अवस्था मुल्याङ्कन गरेको पाइएन,

• पालिकाले कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता राखेको पाईएन,

• स्थानीय तहले विगतमा परामर्शदाताबाट विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरेकोमा सोको कार्यान्वयन र अभिलेख तयार गरेको

देखिएन,

• ठेक्काहरूको विस्तृत विवरण देखिने गरी ठेक्का अभिलेख खाता र कन्टिन्जेन्सी खाता तयार गरेको देखिएन,

• पालिकाले पालिका अन्तर्गतका सडकहरू मर्मत गरेको अभिलेख राखेको देखिएन, त्यसले गर्दा एकै स्थानमा दोहोरो पर्ने गरी मर्मत कार्य भए नभएको यकिन गर्न सकिएन,

• स्थानीय तहले विद्यालय अनुगमन गर्ने मापदण्ड तयार गरी नियमित अनुगमन गर्ने र अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था नगरेको,

• मुल्य अभिवृद्धि कर नियमावली,२०५३ को नियम ६ क अनुसार ठेक्का सम्झौता र कर भुक्तानीको जानकारी सम्वन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयलाई प्रदान गरेको पाईएन,

• कार्यालयले उद्देश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरू पहिचान गरि निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख तयार गरेको देखिएन,

• सञ्चालित योजनाको सूचना पाटीमा आय-व्यय, अपेक्षित र वास्तविक लाभका साथै उपभोक्ताको योगदान र कार्यसम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गर्नु गराउनु पर्नेमा अधिकांश: पालना भएको पाईएन,

• सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०६५ अनुसार नागरिक वडापत्रमा उल्लिखित सेवाहरूको कार्यान्वियन स्थिती अनुगमन गर्न अनुगमन संयन्त्र तय गरेको पाईएन,

• म.ले.प. फाराम ८०१ देखि ८०५ सम्मका फाराम तयार गरी सो अनुरूप बेरूजुको अभिलेख तयार गरेको देखिएन,

• मन्त्रालयको मिति २०७३।१२।२५ को आर्थिक कारोबार तथा खाता सञ्चालन सम्बन्धमा थप स्पष्ट पारिएको परिपत्रको दफा १७ बमोजिम यस स्थानीय तहमा समाहित भएका साविक गाउँ विकास समितिको नाममा रहेको पेश्की तथा बेरूजुको अभिलेख समायोजन भएको स्थानीय तहमा कायमगरी नियमानुसार असुल फछ्र्यौट तथा सम्परीक्षण कार्य गरेको देखिएन,

• राजस्व संकलन सम्बन्धमा सुचना प्रबिधिको प्रयोग गरी सबै कारोबार बैकिङ्ग प्रणाली मार्फत गर्नुपर्नेमा अमानतवाट सङ्कलन गरेको नगद राजस्व असुली गरी निश्चित अवधि पश्चात् मात्र वैङ्क दाखिला गर्ने गरेको देखियो । सवै कारोवार वैङ्किक प्रणाली मार्फत संङ्कलन गरेको देखिएन,

• उपभोक्ता समितिहरू स्थायी लेखा नम्वर (PAN) मा आंशिक दर्ता भएको तथा विजक जारी गरेको पाईएन,

• अनुदान वितरण गर्दा लाभग्राही छनौटको मापदण्ड लागत साझेदारीको मापदण्ड तय गरेको पाईएन,

• कुनै रकम भुक्तानी गर्दा सम्वन्धित शाखावाट भुक्तानीको सिफारीस पत्र (म.ले.प.फा.नं. २०२) प्राप्त भए पश्चात मात्र भुक्तानी गर्नुपर्नेमा उक्त व्यवस्थाको पालना भएको देखिएन

• सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा गरेको पाईएन,

• पालिकाबाट सञ्चालित आयोजनाको मर्मत सम्भारको लागि मर्मत सम्भार कार्यविधि तर्जुमा गरेको पाइएन ।

• निजामती सेवा ऐन, २०४९ बमोजिम यस पालिकाकामा कार्यरत ८४ जना कर्मचारीको कार्य विवरण वनाई सोको आधारमा कार्यसम्पादन मुल्याङ्कन गर्नुपर्नेमा सो गरेको पाईएन ।

• स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकासका लागि आवधिक योजना तयार भएतापनी सो कार्यान्वियनका लागि रणनीतिगत विषय क्षेत्रगत मध्यमकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना तयार गरी कार्यान्वियनमा ल्याएको पाईएन ।

अत: पालिकाको कार्य सञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको तयार गरी प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

११ ऐनको कार्यान्वयन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७२(७) मा गाउँपालिकाले गाउँसभाबाट स्वीकृत सीमा र शिर्षक बाहिर गई बजेट खर्च गर्न नपाउने साथै दफा ७८ (५) मा गाउँपालिकाले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण तथा सार्वजनिक सुनुवाई जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।यस गाउँपालिकाले कतिपय

कार्यक्रम गाउँसभाबाट स्वीकृत भन्दा गाउँकार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम विनियोजन गरी खर्च गरेको देखियो।गाउँपालिकाले सञ्चालन गरेका योजना तथा कार्यक्रमको सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक परीक्षण तथा सार्वजनिक सुनुवाई जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरेको पाइएन।यसबाट गाउँसभाबाट स्वीकृत योजनामा खर्च भएको रकमको पारदर्शिता तथा जवाफदेहीता कायम रहेको देखिएन। गाउँपालिकाले ऐनमा भएका व्यवस्थाको पालना गरी पारदर्शिता तथा जवाफदेहीता कायम गर्नुपर्दछ।

१२ न्यायिक समितिको कार्यसम्पादन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ मा स्थानीयतहमा एक न्यायिक समिति गठन हुने व्यवस्था छ । त्यस्तै दफा ५३ मा त्यसरी गठन भएको न्यायिक समितिले आफूले गरेको कामको वार्षिक विवरण अध्यक्ष वा प्रमुख मार्फत सम्बन्धित सभामा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार न्यायिक समितिमा गत वर्ष सम्म कुनै उजुरी तथा मुद्धा बाँकी नरहेकोमा यस वर्ष ८ मुद्धा दर्ता भएकोमा २ वटा उजुरी फर्छयौट भई ६ वटा बाँकी रहेको देखिन्छ ।६ वटा बाँकी रहनुको कारण सम्बन्धित व्यक्ती छलफलमा नआएको कार्यालयको भनाई रहेको छ। त्यस्तै नियम ५३ बमोजिमको न्यायीक समितिले बार्षिक प्रतिवेदन सभा समक्ष पेश गरेको छैन । अत: ऐनमा भएको व्यवस्थाको पूर्ण पालना हुनुपर्दछ ।

१३ सेवाप्रवाहको स्थिति

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ मा नगरपालिका तथा गाउँपालिकाको अधिकार क्षेत्रको विषय उल्लेख छ। पालिकाबाट यो वर्ष जन्म दर्ता ६२६ वटा, मृत्यु दर्ता १२६ वटा, बसाइँसराइ ७९ वटा, विवाह दर्ता १७२ वटा, सम्बन्ध विच्छेद ७ वटा, नाता प्रमाणित १४४ वटा, नागरिकता सिफारिस १५५ वटा गरेको विवरण प्राप्त भएको छ । सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधिको प्रयोग नगरेको कारण सेवा प्रवाह झन्झटिलो र ढिलो भएको देखिएको छ । सूचना प्रविधिको उच्चत्तम प्रयोग गरी सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ ।

१४ कानून निर्माण

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ मा स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्रका विषयमा ऐन बनाउन तथा सोको अधिनमा रही आवश्यकता अनुसार नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड स्वीकृत गराई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले हालसम्म ऐन १२, नियमावली ३, कार्यविधि ७३, निर्देशिका ५ र नम्स/कार्ययोजना ३ गरी जम्मा ९६ वटा कानून निर्माण गरेको विवरण प्राप्त भएको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको परिधिभित्र रही पालिकाले कानुन कार्यान्वयन गर्नु पर्दछ ।

१५ योजना तथा वजेट कार्यान्वयन

यस योजना तथा बजेटमा देखिएका प्रमुख व्यहोराहरु निम्नानुसार रहेका छन:

• अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ मा पालिकाले मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले सो बमोजिमको मध्यकालीन खर्चको संरचना तयार गरेको छैन । साथै दीगो विकासको लक्ष्यलाई स्थानीय तहमा आन्तरिकीकरण गर्न आवधिक योजना तयार गरी लागू गरेको समेत छैन।

• सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८ ले बार्षिक रु. १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने ब्यवस्था छ । यस गाउँपालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत वार्षिक रु. ६ करोड ९७ लाख ३५ हजार पूँजीगत खर्च गरेको छ । तर गाउँपालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम बार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो।अतः गाउँपालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ।

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७९ अनुसार यस वर्ष थपघट समेत कार्यपालिकाको निर्णयबाट रु. ५ करोड ५१ लाख २४ हजार रकमान्तर गरेको छ। उक्त रकम वजेटको तुलनामा १४.१४ प्रतिशत हुन्छ । आर्थिक वर्षको अन्तमा रकमान्तर गर्ने परिपाटीमा सुधार भएको पाइएन ।

उल्लेखित अवस्थाका कारण गाउँपालिकाको वित्तीय व्यवस्थापन कुशल भएको देखिदैन । तसर्थ गाउँपालिकाले योजना तथा बजेट

कार्यान्वयनलाई विश्वसनीय र प्रभावकारी बनाउने तर्फ ध्यान पर्दछ ।

१६ प्रशासकीय संगठन र जनशक्ति व्यवस्थापन

कर्णाली प्रदेश स्थानीय सेवा (गठन तथा सञ्चालन) ऐन, २०८१ को दफा ७(१) बमोजिम दरबन्दी पदपूर्ति हुनुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित ८५ जनाको स्थायी दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधिसम्म स्थायी र करार समेत ८४ जना पदपूर्ति भएको देखिन्छ ।

क्र.सं	पद/ तह	दरबन्दी			कार्यक्रम				पदपूर्ति			कार्यक्रम			जम्मा
		स्थायी	अस्थायी	करार	ज्यालादारी	प्रदेश	संघ	जम्मा	स्थायी	अस्थायी	करार	ज्यालादारी	प्रदेश	संघ	
१	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	१							१						१
२	अधिकृत आठौ	०													०
३	अधिकृत सातौ	३							२						२
४	अधिकृत छैठौ	७							६						६
५	सहायक पाँचौ	२							२						२
६	सहायक चौथो	३							२						२
७	ह.स.चा										२				२
८	ह.स.चा. एम्बुलेन्स	३									२	१			३
९	कार्यालय सहायक	१		४					१		४				५
१०	माली/ स्वीपर/ पाले	०	०	०					०	०	०	०	०	०	०
११	कार्यालय सहयोगी			१३							१३				१३
	जम्मा	२०		१७					१४		२१	१			३६

प्राविधिक कर्मचारी पदपूर्ती अवस्था:

क्र.सं	पद/ तह	आईटी	स्वास्थ्य	कृषी	पशु	वन	ईन्जिनियर	शिक्षा	नापी	जम्मा
१	अधीकृत आठौ	०	१	०	०	०	०	०	०	**१**
२	अधीकृत सातौ	०	०	१	१	०	१	१	०	**४**
३	अधिकृत छैटौं	०	११	०	१	०	०	१	०	**१३**
४	पाँचौ	०	१९	१	१	०	२	०	०	**२३**
५	चौंथो	०	१	०	१	०	३	०	०	**५**
६	कार्यालय सहयोगी		२	०	०	०	०	०	०	**२**
	जम्मा	०	३४	१	४	०	६	२	०	४८

करार प्राविधिक कर्मचारी पदपूर्ती अवस्था:

क्र.सं	पद/ तह	आईटी	स्वास्थ्य	कृषी	पशु	वन	ईन्जिनियर	रोजगार	शिक्षा	नापी	जम्मा
१	अधीकृत आठौ	०	०	०	०	०	०	०	०	०	**०**
२	अधीकृत सातौ	१	०	०	०	०	०	०	०	०	**१**
३	अधिकृत छैटौं	०	०	०	०	०	०	१	०	०	**१**
४	पाँचौ	०	०	०	०	०	०	०	०	०	**०**
५	चौंथो	०	२१	४	४	०	२	०	०	१	**३२**
६	का.स.		१५								**१५**
जम्मा		१	३६	४	४	०	२	१	०	१	४९

१७ **त्रैमासिक खर्च**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वियन गर्ने प्रत्येक कार्यालयले त्रैमासिक प्रगती विवरण तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाबाट प्राप्त त्रैमासिक खर्चको विवरण अनुसार कुल पुँजीगत खर्च रु. ६ करोड ९७ लाख मध्ये प्रथम त्रैमासिकमा ०.२७ प्रतिशत, दोश्रो त्रैमासिकमा १२.०९ प्रतिशत, तेश्रो त्रैमासिकमा ३२.७४ प्रतिशत र चौथो त्रैमासिकमा ५४.९० प्रतिशत खर्च गरेको छ भने असार महिनामा मात्र ३४.९२ प्रतिशत खर्च गरेको छ । कार्यान्वयनमा रहेका सबै योजनाहरुको निर्माण कार्य कार्यतालिका अनुरुप कार्य गराउन नसक्दा आर्थिक वर्षको अन्त्यतिर खर्चको भार परेको देखिन्छ । आर्थिक वर्षको अन्त्यमा हतारमा काम गराउँदा कामको नियमित अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण गरी गुणस्तर कायम गर्न समेत कठिनाइ पर्ने भएकोले समयमै निर्माण कार्य गराई खर्च गर्नेतर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्ने देखिएको छ ।

खर्च विवरण	कुल खर्च		खर्च (रु.हजारमा)			
		प्रथम त्रैमासिक	दोस्रो त्रैमासिक	तेस्रो त्रैमासिक	चौथो त्रैमासिक	आषाढ महिना
पूँजीगत खर्च	६९७३५	१९०	८४३३	२२८३०	३८२८२	२४३५७
खर्च प्रतिशत	१००	०.२७	१२.०९	३२.७४	५४.९०	३४.९२

१८ **क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति**

स्थानीय तह विनियोजन ऐन, २०८१ बमोजिम क्षेत्रगत विनियोजन गरी सन्तुलित रुपले खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाको २०८१।८२ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

क्र.सं.	क्षेत्र/ उपक्षेत्र	विनियोजन	खर्च	खर्च (%)
१	आर्थिक विकास	२४३४००००	२१५२५५०५	८८.४४
२	सामाजिक विकास	२०४१९२४२५	१७४४८३६५९.४६	८५.४५
३	पूर्वाधार विकास	५८८६८२३०	४८७७००७२	८२.८५
४	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	१३६५०००	१२५५०७५	९१.९५
५	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	१३५७४९४१३.२४	१३२७०५०४१.२५	९७.७६
कुल जम्मा		**४२४५१५०६८.२४**	**३७८७३९३५२.७१**	**८९.२१**

उपरोक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये ८९.२१ प्रतिशत खर्च भएको छ । क्षेत्रगतरुपमा हेर्दा सबै भन्दा बढी कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक क्षेत्रमा ९७.७६ र कम पूर्वाधार विकासमा ८२.८५ प्रतिशत बजेट खर्च भएको देखिन्छ । लक्षित बजेट पूर्णरुपमा कार्यान्वयन भएको पाईएन।

१९ **योजनाको प्राथमिकीकरण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ । स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को दफा ५.२.४ सँग सम्बन्धित अनुसूची-३ मा आयोजना प्राथमिकिकरणका आधारहरू गरिवी निवारण, उत्पानदनमुलक, रोजगारी, लागत सहभागिता, स्थानीय स्रोत र साधन, समावेशी, दीगो विकास र वातावरणीय संरक्षण र भाषिक र सांस्कृतिक विकास उल्लेख गरेको छ र सोही अनुसार प्राथमिकताका आधारमा योजना छनौट गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । तर पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा निम्नानुसार कुल १५७ योजनामा वजेट विनियोजन गरेको छ।

रु. १ लाख सम्मका		**रु. १ लाख देखि ५ लाख सम्मका**		**रु. ५ लाख देखि १० लाख सम्मका**		**रु. १० लाख देखि २० लाख सम्मका**		**रु. २० लाख भन्दा बढीका**		**जम्मा**	
संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम
३९	२२२६	५५	११११८८	४४	२५३३१	१०	१५१५०	९	२९३००	१५७	८३१९६

उपर्युक्त विवरण अनुसार पालिकाले साना र वितरणमुखी योजनाहरु सञ्चालन गरेको देखिन्छ । जसले गर्दा सञ्चालित योजनावाट प्रतिफल प्राप्त नहुनका साथै चालु प्रकृतिको खर्चमा बृद्धि भै लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत प्रश्न उठ्ने गरेको छ । पालिकाले योजना वस्तुनिष्ठ तवरले प्राथिमिकीकरण र छनौट गरी सोको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

२० **म.ले.प. फारमहरूको प्रयोग**

साविकमा रहेका म.ले.प. फारमहरूको सट्टा नयाँ म.ले.प. नम्बरहरू २०७६ अनुसार म.ले.प.फा. नं. ९०१ देखि ९१० आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीसँग सम्बन्धित फारमहरु जस्तै आई.टि. तथा सफ्टवेयरसँग सम्बन्धित अभिलेख, सवारी साधन तथा मेशिन प्रयोगको लगबुक, रसिद नियन्त्रण खाता, भ्रमण प्रतिवेदन आंशिक रुपमा प्रयोग गरेको देखियो । कार्यालयको कार्यसम्पादनमा मितव्यिता तथा प्रभावकारीता ल्याउन कामको प्रकृतिअनुसार फारमहरूको व्यवस्थित र पूर्ण प्रयोग गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

२१ **सरकारी खर्च गर्ने कार्यविधि**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २४(२) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा मितव्ययी तरिकाले खर्चको मापदण्ड बमोजिम स्रोत साधनको उच्चतम प्रतिफलको उचित गुणस्तर हासिल हुनेगरी खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले देहायका शिर्षिकमा गरेको बजेट विनियोजनको रु.८०,५०,०००/- मध्ये रु.७९,१८,७३२/- खर्च गर्दा मितव्ययिता र गुणस्तर कायम हुनेगरी खर्च व्यवस्थापनलाई नीतिगत रुपमा सम्बोधन गरी मितव्ययिता हुने गरी व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

सि. नं	खर्च शिर्षक नं	विषय	बजेट	खर्च	गत वर्षको खर्च	बढी/घटी प्रतिशत
१	२२२१२	ईन्धन	२४०००००	२२९२१९०	२२५००००	१.८८
२	२२६१२	भ्रमण र अनुगमन	१००००००	९९३५२४	११८६४०४	-१६.२५
३	२२२१३	मर्मत खर्च	२००००००	२००००००	३७९५३१६	-४७.३
४	२११३४	बैठक भत्ता	१५०००००	१४८५४४५	१८०००००	-१७.४७
५	२२५२९	विविध खर्च	११५००००	११४७५७३	११७५४५०	-२.३७
जम्मा			८०५००००	७९१८७३२	१०२०७१७०	

२२ **सवारी साधन खरिद**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, केन्द्रीय सरकार र तालुक संघीय मन्त्रालयको परिपत्र, निर्देशन समेतको आधारमा आफ्नो आन्तरिक आम्दानीबाट मात्र सवारी साधन खरिद गर्नु पर्दछ । अर्थ मन्त्रालयको स्थानीय तहमा बजेट तर्जुमा कार्यान्वयन आर्थिक व्यवस्थापन तथा सम्पती हस्तान्तरण सम्बन्धी निर्देशिका, २०७४ को निर्देशन नं. ५.१५ अनुसार नेपाल सरकारबाट उपलब्ध गराइएको बजेट तथा स्रोत साधनबाट कार्यालयको नियमित प्रयोजनको लागि सवारी साधन खरिद गर्न नपाईने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष भानु इन्टर प्राइजेजबाट दुई थान मोटरसाईकल खरिद गरी भौ नं ८।२०८१।०८।१० बाट रु.३,२५,५००/-, भौ नं ३७।२०८१।१०।

०३ बाट रु.३,९५,४००/- गरी रु.७,२०,९००/- खर्च गरेको छ ।समानिकरण अनुदानबाट सवारी साधन खरिद गर्ने कार्य नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

२३ **सामाजिक लेखापरीक्षण**

आर्थिक कार्यबिधि तथा बित्तिय उत्तरदायित्व नियमावलि २०७७ को नियम ३९(१०) अनुसार खर्च लेख्दा रितपुगे नपुगेको एकिन गरी खर्च लेख्नु पर्दछ । पालिकाले आब २०८१।८२ को सामाजिक लेखापरीक्षण गरे वापत सक्रिय परामर्श सेवा प्रा.लि. लाई रु.१,९५,०००/- मा अग्रिम कर कट्टी गरी रु.१,८७,३७५/- भुक्तानी दिएको छ । सामाजिक लेखापरीक्षण गर्दा कहाँ कति संख्यामा सरोकारवाला सहभागी भए सोको विवरण, फोटो र परीक्षण प्रतिबेदन स्रेस्तासाथ संलग्न छैन । उक्त प्रमाणहरु पेश हुनुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	१,८७,३७५

२४ **कर्मचारी व्यवस्था**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ (८) मा नगर प्रहरी, सवारी चालक, सयस, बगैंचे, प्लम्बर लगायतका पद तथा सेवामा बाहेक करारमा नियुक्त गर्न पाइने व्यवस्था छैन ।पालिकाले देहायका ६ पद/तहमा कर्मचारी करारमा राखी यस वर्ष रु.६३,५६,३९४/- भुक्तानी गरेको पाइयो।कार्यबोझको आधारमा संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण स्वीकृत गरी कानुन बमोजिम पारदर्शी हिसाबले कर्मचारी नियुक्ती गरी तलब भत्ता खर्च लेख्नुपर्नेमा पालिकाले सो अनुसार गरेको पाइएन । ऐनको व्यवस्था विपरित करारमा कर्मचारी नियुक्त गरी भुक्तानी गर्ने कार्य नियमसम्मत नदेखिएको रु.

क्र.सं.	पद तह	संख्या	रकम
१	वडा प्राविधक अ.स.इ	२	८५५४५२
२	अमिन	१	४२७७२६
३	इलेक्ट्रिसियन	१	२६३२१६
४	हेभि अपरेटर सहयोगी	१	२३४०००
५	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइमा कार्यरत अ.न.मि	९	२५७४०००
६	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइमा कार्यरत अ.हे.ब.	७	२००२०००
जम्मा		२१	६३५६३९४

अनियमित भएको	६३,५६,३९४

२५ **आन्तरिक लेखापरीक्षण**

स्थानीय तह सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ (२) मा स्थानीय तहले आर्थिक कारोबारको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिताको आधारमा प्रत्येक त्रैमासिक समाप्त भएको एक महिना भित्र आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने उल्लेख छ । तर चिङ्गाड गाउँपालिकाले यस वर्षको आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराएको छैन । तसर्थ कानुनमा तोकिए बमोजिम आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराई आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

२६ **कर्मचारी कल्याण कोष**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका आफ्नो दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले यो वर्ष कर्मचारी कल्याण कोषमा कुनै रकम जम्मा गरेको देखिँदैन । ऐनमा भएको व्यवस्थाको पालना गर्नुपर्दछ।

२७ **सहकारी संस्थाको नियमन**

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरूको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक

महिनाको ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिका भित्र दर्ता भएका २५ सहकारी संस्थाहरू मध्ये एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणालीमा (COPOMIS) ११ वटाले विवरण दाखिला गरेको तथा १४ वटाले विवरण दाखिला नगरेको पाईयो। त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन । दर्ता भएका सहकारी संस्था निस्कृय रही त्यस्ता संस्थाको कारोबार तथा दायित्वको शुक्ष्म मूल्याङ्कन गरेर नागरिकको पुँजी तथा बचत सुरक्षा गर्न अनुगमन गरी आवश्यक परेमा कानून बमोजिमको कारवाही प्रकृया अगाडी बढाई ऐनमा भएका प्रावधान लागू गराउनेतर्फ पालिका क्रियाशील हुनुपर्ने देखिन्छ।

२८ जिन्सी व्यवस्थापन

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९(३) र (४) बमोजिम पालिकाले जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदन तालुक कार्यालयमा पठाएपछि सोको सम्बन्धमा कुनै निर्देशन पठाएमा सो समेत बिचार गरी लिलाम बिक्री गर्नुपर्ने सामान ६ महिनाभित्र र मर्मत सम्भार गर्नुपर्ने भए ३ महिनाभित्र लिलाम बिक्री वा मर्मत सम्भार गरिसक्नुपर्ने उल्लेख छ । महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको मिति २०८१।०४।०८ को पत्रसंख्या २०८१।०८२ चलानी नं २३ गते सबै सरकारी कार्यालयलाई सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (PAMS-V२) को दोस्रो भर्जन मिति २०८१।०४।२० गतेबाट अनिवार्य प्रयोग गर्नुपर्ने गरी परिपत्र भएको छ। यस सम्बन्धमा देखिएका बेहोरा निम्न अनुसार छनः

२८.१ **जिन्सी निरीक्षण** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९ र १०६ बमोजिम जिन्सी मालसामानको लगत खडा गरी राख्नुपर्ने, सोको निरीक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने, प्रतिवेदनमा उल्लेखित सामान मध्ये मर्मत गर्नुपर्ने सामान ३ महिना भित्र र लिलाम गर्नुपर्ने सामान ६ महिना भित्र लिलाम गरी सक्नु पर्ने व्यवस्था छ । यस कार्यालयले पेश गरेको जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा मर्मत गर्नुपर्ने भनी उल्लेख गरिएका डेस्कटप कम्प्युटर -४,ल्यापटप-६,सोलार सेट-१ र फोटोकपी मेसीन-१ जिन्सी सामान तथा लिलाम गर्नुपर्ने भनी उल्लेख गरिएका ल्यापटप-१, मोबाईल -१ थान लगायतका जिन्सी मालसामानहरु मर्मत तथा लिलाम गरेको पाइएन।अत: जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा लिलाम गर्नुपर्ने भनी उल्लेख भएका सामानहरुको लिलाम गर्नुका साथै मर्मत गर्नुपर्ने भनी उल्लेख गरिएका सामानहरु समयमै मर्मत गरी प्रयोगमा ल्याउनु पर्दछ।

२८.२ **जिन्सी सामानको मौज्दात :** महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट विकास गरिएको प्रणाली अन्तर्गत PAMS -V१ बाट PAMS-V२ मा भएका खप्ने मालसामानको विवरण मात्र जिम्मेवारी सर्ने व्यवस्था देखिएकोमा खर्च भएर जाने मालसामानको विवरण सहित स्वतः जिम्मेवारी सर्ने व्यवस्था हुन सकेको अवस्था देखिएन। कार्यालयबाट आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा खरिद गरिएका खर्च भएर जाने मालसामान, खर्च भएको परिमाण तथा आर्थिक वर्षको अन्तमा बचत भई २०८१।८२ मा मौज्दात सार्नुपर्ने सामानको विवरण सहित जिन्सी निरीक्षण गरेको देखिएन । साथै लेखापरीक्षणको क्रममा कार्यालयको PAMS -V१ प्रणाली परीक्षण गर्दा रु. ३,१४,१६० /- बराबरको खर्च भएर जाने मालसामानको मौज्दात बाँकी देखियो । कार्यालयले PAMS -V१ मा मौज्दात बाँकी देखिएको खर्च भएर जाने सामान PAMS -V२ मा सार्नुपर्दछ ।

२९ आयको अनुमान

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आयसमेतको ब्यवस्थापन गर्न सक्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ बिभिन्न शीर्षकमा अनुमानित रु. २१ लाख ३६ हजार प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा रु. २७ लाख ५ हजार (१२६.६३ प्रतिशत) प्राप्त गरेको छ । आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय आर्जन बृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिन आवश्यक देखिएको छ ।

क्र.सं.	प्रासिकोश्रोत	आम्दानी
१	सम्पती कर	३०५०२१.५९
२	भुमिकर/ मालपोत	४५६२८८.०८
३	वहालकर	११३४६६.४२
४	वहाल विटौरी कर	१५००
५	पुर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	१२५००
६	कृषि तथा पशुजन्य वस्तुको व्यावसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	३००
७	अन्यकर	१०७००
८	कृषि उत्पादनको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	६६७०३
९	अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	१४००
१०	अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	२२००
११	न्यायिक दस्तूर	६००
१२	परीक्षा शुल्क	१०५००
१३	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	१९०८००
१४	सिफारिश दस्तुर	४९४६५०
१५	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	१९९४००
१६	नाता प्रमाणित दस्तुर	२९९.६२
१७	अन्य दस्तुर	५३५००
१८	व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२७००
१९	जलस्रोत सम्बन्धी अन्य दस्तुर	२५०
२०	अन्यक्षेत्रको आय	५०
२१	अन्य राजस्व	२६१५९३.२४
२२	व्यवसाय कर	६४२५०
२३	नगद	०
२४	बैंक मौज्दात	४५६८३७.७७
जम्मा		**२७०५५०९.७२**

३० **नविकरण शुल्क**

पालिकाले घ वर्गको निर्माण इजाजत पत्र प्रदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५को दफा ३ मा प्रत्येक आर्थिक वर्षको इजाजत पत्र अवधि मान्य रहने र अवधि समाप्त भएको तिन महिना भित्र संघ, प्रदेश र स्थानिय तहलाई तिर्नु पर्ने कर तिरी सकेको कर चुक्ताप्रमाण पत्र तथा फर्म वा कम्पनीको दर्ता नविकरण सहित अनुसूची-२ अनुसारको दस्तुर तिरी नवीकरण गरी पास बुक विवरण अद्यावधिक गर्नु पर्ने व्यवस्था छ।गत वर्षसम्म पालिकामा इजाजत पत्र लिएका ५ वटा तथा यस वर्ष इजाजत पत्र लिएका ३ गरी जम्मा ८ मध्ये ५ नविकरण गरी रु.५५,०००/- राजश्व संकलन गरेको छ। कार्यविधि अनुसार तोकिएको अवधि भित्र नवीकरण नगरिएका निर्माण इजाजत पत्रको विवरण अद्यावधिक राखी उक्त समय पछी नविकरण गर्दा थप नवीकरण दस्तुर लिएर मात्र नविकरण गर्ने व्यवस्था गर्नु पर्दछ।

३१ **सामुदायिक वनबाट आय**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६२ ख मा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार बिक्री तथा उपयोग सम्बन्धी आफ्नो कार्ययोजना बनाई पालिकाबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने तथा वन पैदावर बिक्री वापत प्राप्त हुने रकमको १० प्रतिशत रकम सम्बन्धित पालिकाको संचित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिका क्षेत्रभित्र रहेका सामुदायिक वनको अभिलेख राखी कार्य योजना स्वीकृत गरेको तथा वन पैदावर बिक्रिबाट प्राप्त गर्नुपर्ने राजस्व दाखिला गर्नु गराउनु पर्नेमा सोको विवरण माग गर्ने, अभिलेख अद्यावधिक गर्ने र राजस्व प्राप्ती गर्ने कार्यका लागि पालिकावाट कुनै पहल भएको देखिएन । लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पेश नगरेको सामुदायिक वन समुहलाई समेत प्रतिवेदन पेश गर्न लगाई दाखिला गर्न वाँकी राजस्व रकम असुल गरी दाखिला गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

३२ **खर्च शिर्षक फरक**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २४(३) मा कुनै रकम भुक्तानी गर्नुपर्दा विनियोजित बजेटको सीमाभित्र रही भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ । त्यसैगरी आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३८ (२क) बमोजिम बजेट खर्च गर्दा वा खर्च गर्ने निकासा दिँदा स्वीकृत वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम र सम्बन्धित खर्च शीर्षकमा परेको र खर्च गर्न बाँकी कुरा यकिन गरी मात्र खर्च गर्न वा खर्च गर्ने निकासा दिनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले देहाय अनुसार खर्च लेख्दा शिर्षक फरकपारी खर्च लेखेको छ । शिर्षक फरक पारी खर्च लेखेको अनियमित भएको रु.

भौ.न./ मिति	खर्च लेखेको शिर्षक	खर्च गरेको शिर्षक	रकम
४२।०८१।७।२२	पदाधिकारी सेवा सुबिधाबाट	कर्मचारीको तलब भत्ता	१०५६०००
६३९।०८२।३।९	बिमा तथा नबिकरण	कार्यालय सामान तथा मसलन्द	१०६५००
	सिप बिकास तालिम	कार्यालय सामान तथा मसलन्द	९६०००
	सामाजिक शुरक्षा सम्बन्धि अधिमुखिकरण	कार्यालय सामान तथा मसलन्द	५१०००
	राष्ट्रिय भुमि आयोग सेवा केन्द्र स्थापना	कार्यालय सामान तथा मसलन्द	५०००००
	उत्कृष्ठ करदाता सम्मान	कार्यालय सामान तथा मसलन्द	१२९०००
	माध्यमिक तहका बालबालिकासंग अध्यक्ष उपाध्क्ष कार्यक्रम	कार्यालय सामान तथा मसलन्द	१४२२०८
६४१।०८२।३।९	माध्यमिक तहका बालबालिकासंग अध्यक्ष उपाध्क्ष कार्यक्रम	कार्यालय सामान तथा मसलन्द	५७७९२
	उत्कृष्ठ करदाता सम्मान	कार्यालय सामान तथा मसलन्द	२१०००
	घर भाडा	कार्यालय सामान तथा मसलन्द	२०४५८
६४५।०८२।३।११	स्थानिय खाद्य तथा रणनीतिका योजना निर्माण	औषधि उपचार खर्च	२१००००
६६५।०८२।३।१५	कार्यक्रम खर्च	करार कर्मचारी तलब	१५८६२९
७०७।०८२।३।१८	महिला स्वयंसेबिकालाई स्वास्थ्य बिमा	छाता ब्याग खरिद	९६६१५
जम्मा			**२६४५२०२**
		अनियमित भएको	२६,४५,२०२

३३ **म्याद ननाघेको पेश्की बाँकी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० मा पेश्की दिईएको रकम तोकिएको म्याद भित्र फर्स्यौट गर्नु गराउनु पेश्की लिने दिने दुवै थरिको कर्तव्य हुने उल्लेख छ । पालिकाको यस आर्थिक वर्षको पेश्की रु.५१,७५०/- अन्त्यसम्म फर्स्यौट नभई बाँकी रहेको देखिन्छ । उक्त पेश्की नियमानुसार फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।

क्र. सं.	पेश्की लिएको मिति	गो. भौ. न.	पेश्कीको विवरण	पेश्की लिने ब्यक्ती	कर्मचारीको पद	रकम
१	१८/०३/२०८२	७००	प्र.अ बैठक संचालन	इन्द्रा कडेल	अधिकृत छैठौं	५१७५०
जम्मा						५१७५०

३४ **बिल संलग्न नभएको**

आर्थिक कार्यबिधि तथा बित्तिय उत्तरदायित्व नियमावलि २०७७ को नियम ३९(५) अनुसार खर्च लेख्दा बिल भरपाई संलग्न गरि खर्च लेख्नु पर्दछ। पालिकाले देहाय अनुसारका व्यक्ति तथा संस्था लाई गो.भौ.नं र मिति ६९०।०८२।३।१७ बाट रु.१,३१,७५३/- खर्च लेखेको छ। खर्चसाथ बिल भरपाई संलग्न छैन। बिल भरपाई पेश हुनुपर्दछ अन्यथा उक्त रकम असुल हुनुपर्दछ रु.

क्र.स	नाम थर	रकम
१	टोपेन्द्र रोकाया	६१०६३
२	देब बहादुर राना	१६२२३
३	धिम बहादुर रोकाया	५४४६७
जम्मा		**१३१७५३**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२६** को निर्णयले रू **६५,१४५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२६** को निर्णयले रू **१३९,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	१,३१,७५३

३५ **ग्रामीण वस्ती सरसफाई स्वच्छता**

फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ अनुसार स्थानीय तहहरुले स्रोतमै फोहरमैलाको वर्गीकरण गर्न लगाई सोही अनुसार सङ्कलन र व्यवस्थापन गर्ने कार्यको शुरुवात गर्न नसकेको कारण फोहरमैला व्यवस्थापनमा जटिलता देखिएको छ । फोहर उत्सर्जन हुने स्रोतमा नै वर्गीकरण गरी कुहिने, नकुहिने, सिसाजन्य, अस्पतालबाट उत्पादित र इ-वेष्ट लगायतका फोहर वर्गीकरण गरी उपयुक्त व्यवस्थापन गरेको देखिएन । फोहरमैलाको उचित व्यवस्थापन गरी पालिकाको पर्यावरणलाई स्वच्छ राख्नुपर्दछ ।

३६ **अग्रिम कर**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **२६,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३७ **पदाधिकारी सुविधा**

कर्णाली प्रदेश सरकारले स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुले पाउने सुविधा सम्बन्धी कानूनमा संशोधन र एकीकरण गर्न बनेको ऐन,२०७७ जारी गरेको छ ।उक्त ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार यस पालिकाबाट आ.व. २०८१/८२ मा रु. ४७ लाख ५७ हजार सुविधा वापत भुक्तानी भएको छ ।

क्र.सं	विवरण	प्रमुख/ अध्यक्ष	उपप्रमुख/ उपाध्यक्ष	वडाअध्यक्ष ६ जना	कार्यपालिका सदस्य ६ जना	सभाका सदस्य २० जना
१	पत्रपत्रिका इन्टरनेट	३०००	३०००	३०००	१०००	५००
२	टेलिफोन तथा संचार	३०००	३०००	३०००	१०००	१०००
३	अतिथि सत्कार	५०००	४०००	४०००	१०००	१०००
४	अनुगमन खर्च	१५०००	१२०००	८०००	५५००	२०००
५	खानेपानि तथा सरसफाइ	४०००	३०००	१०००	१०००	५००
६	बिधुत उर्जा	३०००	३०००	१०००	१०००	५००
जम्मा खर्च		४११०००	३५१०००	१५३००००	८४६०००	१६२००००

३८ **तलवी प्रतिवेदन**

निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७ (२ ख) मा तलवी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब खर्च लेख्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुको रु.१,६०,००,०००/-, स्वास्थ्यतर्फको रु.२,४८,८९,५८९/- गरी रु. ४,०८,८९,५८९/- तलव खर्च लेखेकोमा तलव प्रतिवेदन पारित गरेको छैन । तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी खर्च लेख्न पाउने भन्दा बढी तलब भत्ता ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

३९ **प्राविधिक नापी नभएको**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३ (१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ्ग बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताबमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ ।पालिकाले डोजरबाट कार्य गराएको भनी इन्धन बापत निम्नानुसारको रु.७,२०,५००।- नारायण आयल स्टोर (भ्याट नं ३०००२५२७७) लाई भुक्तानी गरेको छ। उक्त कार्यमा कति के परिमाणमा कार्य भएको हो प्राविधिक नापजांच संलग्न गरेको छैन।उक्त कार्य सम्पन्न भएको प्राविधिक नापी मूल्याङ्कन पेस गर्नुपर्ने रु.

भौ.नं. र मिति	आपूर्तिकर्ता	रकम रु.
४/ २०८१/ ०६/ ३०	नारायण आयल स्टोर	१९००००
६/ २०८१/ ०८/ ०५	नारायण आयल स्टोर	१७९२४१
१३/ २०८१/ ९/ ०२	नारायण आयल स्टोर	२२९४५७
५१/ २०८१/ १०/ २२	नारायण आयल स्टोर	१२१८०२
जम्मा		**७२०५००**

प्रमाण पेश नगरेको	७,२०,५००

४० **प्रमाण पेश हुनुपर्ने**

आर्थिक कार्यबिधि तथा बित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(५) अनुसार खर्च लेख्दा बिल संलग्न गरी लेख्नुपर्ने उल्लेख छ। देहाय अनुसारका बिल भरपाई सहितका गोश्वारा भौचरहरु लेखापरीक्षणको क्रममा पेश भएनन् । बिल भरपाई सहितका गोश्वारा भौचरहरु पेश नहुदा खर्च एकिन गर्न सकिएन। बिल भरपाई सहितका प्रमाण पेश हुनुपर्ने अन्यथा असुल हुनुपर्ने रु.

गो.भौ.न./मिति	बिबरण	रकम
२३८।०८२।०३।१२	साझा बायोटिक प्रालि लाई भुक्तानी	५०८५०
७१।०८१।११।०४	जगन्नाथ निर्माण सेवा गत विगतको पेश्की फर्स्यौट भएकोमा श्रेष्ता समावेश नदेखिएको	७२९७५०
२३८।०८२।०३।१२	आदिआई पब्लिकेशन प्रा लि लाई भुक्तानी भएकोमा विल नभएको	५५९३५
जम्मा		**८३६५३५**

प्रमाण पेश नगरेको	८,३६,५३५

४१ **पदाधिकारीको बढी बैठक भत्ता भुक्तानी**

कर्णाली प्रदेश स्थानीय तहका पदाधिकारीको सेवा सुविधा सम्बन्धि ऐन, २०७७ को दफा ११(२) बमोजिम उपदफा १ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि एक महिनामा तीनवटा भन्दा बढी बैठकको भत्ता लिन नपाउने व्यवस्था उल्लेख छ । पालिकाले निम्न भौ.न.र मितिबाट देहाय अनुसारका पदाधिकारीलाई बार्षिक ३६ वटा बैठक भन्दा बढी बैठकको बैठक भत्ता भुक्तानी गरेकोले उक्त रकम असुल हुनुपर्ने रु.

भौ.न.मिति	कार्यक्रम	दर्जा नाम थर	संख्या	रकम
१४१।०८१।९।३	शैक्षिक गुणस्तर सम्बन्धि बैठक	गा.पा. उपाध्यक्ष मिना कुमारी रोकाया	१	८५०
२६९।०८१।१०।२२	प्र.अ. मासिक बैठक	गा.पा. उपाध्यक्ष मिना कुमारी रोकाया	१	८५०
३६२।०८१।१२।४	शिक्षक क्षमता बिकास तालिम	गा.पा. उपाध्यक्ष मिना कुमारी रोकाया	१	८५०
		गा.पा. उपाध्यक्ष मिना कुमारी रोकाया	१	८५०
		वडाध्यक्ष २ प्रेम बहादुर खड्का	१	८५०
४५५।०८१।१२।९	लगानी तथा उत्पादन सम्बन्धि अन्तरकृया	वडाध्यक्ष ४ टेक बहादुर राना	१	८५०
५१९।०८२।१।२२	परीक्षा समिति बैठक	गा.पा. उपाध्यक्ष मिना कुमारी रोकाया	१	८५०
६२७।०८२।३।३	प्र.अ. बैठक	गा.पा. उपाध्यक्ष मिना कुमारी रोकाया	१	८५०
		गा.पा. उपाध्यक्ष मिना कुमारी रोकाया	१	१२७५
		का. सदस्य टेक बहादुर राना	१	१२७५
६६०।०८२।३।२५	शिक्षा समिति बैठक	का. सदस्य लक्ष्मी हमाल	१	१२७५
		गा.पा. उपाध्यक्ष मिना कुमारी रोकाया	१	१२७५
		का. सदस्य टेक बहादुर राना	१	१२७५
६७१।०८२।३।१६	शिक्षा समिति बैठक	का. सदस्य लक्ष्मी हमाल	१	१२७५
जम्मा				१४४५०

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **९,७७५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	१४,४५०

४२ **अनुगमन भत्ता**

आर्थिक कार्यबिधि तथा बित्तिय उत्तरदायित्व नियमावलि २०७७ को नियम ३९(१०) अनुसार खर्च लेख्दा रीतपुगे नपुगेको एकिन गरी खर्च लेख्नु पर्दछ।पालिकाको सभा हलमा सञ्चालित ३ दिने सहकारी तथा गरिबी निबारण सम्बन्धि तालिममा देहायका पदाधिकारीलाई अनुगमन भत्ता वापत भनी कर कट्टी गरी गो.भौ नं र मिति ६३१।०८२।३।५ बाट रु.१४,०२५/- भुक्तानी दिएको छ । पालिकाकै सभा हलमा सञ्चालित कार्यक्रममा अनुगमन भत्ता भुक्तानी दिन मिल्ने देखिएन । उक्त रकम असुल हुनुपर्ने रु.

क्र.स.	दर्जा नाम थर	संख्या	रकम
१	गा.पा. उपाध्यक्ष मिना कुमारी रोकाया	३	३८२५
२	प्र.प्र.अ. मणिराम खराल	३	३८२५
३	प्र.अ. कृष्ण थापा	२	२५५०
४	ले.पा. कैलास गौतम	२	२५५०
५	यो.प्र. राजेन्द्र थापा	१	१२७५
जम्मा			१4025

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **३,८२५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२४** को निर्णयले रू **१,२७५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	१४,०२५

४३ **प्रतिलिपि बिजक**

मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा १४ बमोजिम मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका फर्मसँग तोकिएको ढाँचाको कर वीजक लिई खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले विविध खर्च खाताको गो.भौ.नं.३/२०८१/०८/०५ बाट दह गोगने पुडे सडक डि.पि.आर.निर्माणका लागि रिप्पल ट्रेनिङ्ग एण्ड कन्सल्टिङ सर्भिसेज प्रा.लि.लाई मु.अ.कर.रु.९१,२६०/- सहित रु. ७,९३,२६०/¬- भुक्तानी गरेको देखिन्छ।पालिकाबाट भुक्तानी भएको उक्त रकमको फोटोकपि बिल पेश भएको छ। तसर्थ डि.पि.आर.निर्माणका लागि रितपूर्वकको सक्कल कर बिजक वेगर भुक्तानी गरेको मू.अ.कर रकम रु.९१,२६०/- समायोजन गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	९१,२६०

४४ **गत वर्षको भुक्तानी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भरपाई र कागजात संलग्न भए नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले विविध खर्च खाताको गोश्वारा भौचर नम्बर ९/२०८१/०८/२५ बाट गत विगत आ.व.को रकम भुक्तानी भनी देहायका कर्मचारीहरुलाई रु.५८,४८५/- भुक्तानी गरेको देखिन्छ।पालिकाबाट भुक्तानी भएको रकमको बिल, भरपाई पेश नभएको तथा विगत आ.व.को भुक्तानी दिन बाँकी खाता तथा कच्चाबारी समेत पेश भएको छैन।यसरी भुक्तानी भएको रकमको प्रमाण पेश हुनुपर्ने अन्यथा सम्बन्धितबाट असुल हुनुपर्ने रु.

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	रकम
1	एलिशा चौधरी	१७८५
2	कर्ण बहादुर दमाई	३८२
3	कैलाश गौतम	१७८५
4	कृष्ण दर्लामी	४१००
5	खेम सिँह ठकुरी	२१९०
6	चन्द्रकला राना	२१९०
7	जुनमायाँ देवकोटा	१७८५
8	जिबन पौडेल	१७८५
9	नहकुल जि.सि.	१७८५
१0	भक्त बहादुर राना	२८८५३
११	भावना देवकोटा	२१९०
१2	राजेन्द्र गाहा	१७८५
१3	लिना वली	४३००
१4	लोक बहादुर राना	१७८५
१5	हरिकला वली	१७८५

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१,७८५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	५८,४८५

४५ **अनुगमन**

कर्णाली प्रदेश स्थानीय तहका पदाधिकारीको सेवा सुविधा सम्बन्धि ऐन, २०७७ को दफा ७ बमोजिम पदाधिकारीलाई आफ्नो क्षेत्रभित्र विकास आयोजना र कार्यक्रमको अनुगमनका लागि अनुसुनी-१ मा तोकिए बमोजिमको अनुगमन खर्च उपलब्ध हुने व्यवस्था छ । पालिकाले मासिक अनुगमन खर्च समेत समावेश गरी सुविधा उपलब्ध गराएको छ । मासिक रुपमा अनुगमन खर्च लिनुको साथै पटके रुपमा अनुगमन भत्ता वापत थप सुविधा रु.४५,९००/- उपलब्ध गराएकोले सम्बन्धितबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

क्र.स.	दर्जा नाम थर	पद	बैठक संख्या	दर	कर रकम	खुद भुक्तानी
१	फिरोज प्रकाश खत्री	इन्जिनियर	१८	१०००	२७००	१५३००
२	भवानी प्रसाद शर्मा	प्राविधिक सहायक	१८	१०००	२७००	१५३००
३	कमल वली	ह.स.चा	३	१०००	४५०	२५५०
४	डिकेन्द्र राना	अमिन	१५	१०००	२२५०	१२७५०
जम्मा						**४५९००**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१५,३००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **५,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२४** को निर्णयले रू **१५,३००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१२,७५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **७,६५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **५,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **५,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	४५,९००

४६ **फिल्ड भत्ता**

आर्थिक कार्यबिधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) अनुसार खर्च लेख्दा रीतपुगे नपुगेको एकिन गरी खर्च लेख्नु पर्दछ । पालिकाले १० जना प्रबिधिक कर्मचारीहरुलाई कार्यबिधि तयार नगरी फिल्ड भत्ता वापत बार्षिक रु.१०,०८,०००/- भुक्तानी दिएको छ। प्रबिधिक कर्मचारीहरु बाह्रै महिना फिल्डमा जानु नपर्ने र वडा कार्यालयमा समेत प्राबिधिक कर्मचारी हुने हुदा बाह्रै महिना फिल्ड भत्ता दिनुपर्ने कारण स्पष्ट छैन । उक्त रकम अनियमित भएको रु.

अनियमित भएको	१०,०८,०००

४७ **परामर्श तथा डीपीआर खर्च**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ मा सम्बन्धित सार्वजनिक निकायमा उपलव्ध जनशक्तिबाट कुनै काम हुन नसक्ने भएमा परामर्श सेवा खरिद गर्न सकिने व्यवस्था छ। बजेट व्यवस्था भई कार्यान्वयन हुने आयोजनाको मात्र गुरुयोजना/डीपीआर/आइईई लगायतको अध्ययत गरी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्दछ । यस कार्यालयले यो बर्ष स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रम अनुसार देहायबमोजिमको १ वटा डिपिआर , ३ वटा योजना निर्माण र १ वटा सम्भाव्यता अध्ययन गरी रु.२३ लाख ७८ हजार खरिद सम्झौता गरी परामर्शदाताबाट कार्य गराई प्रतिवेदन प्राप्त गरको छ ।

क्र सं	नाम कार्यक्रमको नाम	स्वीकृत बजेट	खर्च रकम	अध्ययनवाट निर्धारण भएका आयोजनाको लागत
गत विगत वर्षको				
१	काँडापोखरी चिउदुवा कोर्सिना बाँङ्गेबुरुसे सडक	९३६४७१	९२३७७५	८४३७६०६०२
२	दह गोगने पुडे सडक निर्माण आयोजना	८११६०८	७९३२६०	११४४४६९९८५
यो बर्षको				
१	पालिका स्तरीय खेलकुद मैदान निर्माण	५०००००	४८५९००	५८१२१६०५
२	पोखराडाँडा देखि पाथेखानी झोलुङ्गे पुल सम्भाव्यता अध्ययन	५०००००	४९८५००	४५३५७४४६
३	भु-उपयोग मापदण्ड र भु-वर्गीकरण योजना निर्माण	४०००००	४०००००	
४	चिङ्गाड आवधिक योजना निर्माण	३९४५००	३९४५००	
५	वासप्लान निर्माण	६०००००	६०००००	
जम्मा		**२३९४५००**	**२३७८९००**	

यस्तो अध्ययन कार्य गराउँदा लाग्ने खर्चको लागत अनुमान तयार गर्दा कुनै आधार नलिई स्वीकृत बजेट बमोजिमकै रकम खर्च गरेको उपयुक्त देखिएन । डी.पी.आर.तयार गर्दा कार्यालयको प्राविधिक जनशक्ति प्रयोग नगर्नाको कारण स्पष्ट गर्दै आगामी दिनमा कार्यालयको प्राविधिक जनशक्तिबाट यस्तो कार्य गराउनु पर्दछ । प्रतिवेदनहरु अभिलेखको रुपमा लेखांकन समेत हुनुपर्दछ ।

४८ **गत बर्षको भुक्तानी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन,२०७६ को दफा ९ मा बहुवर्षीय खरिद र विशेष परिस्थितिबाट सृजित दायित्वमध्ये आगामी वर्ष भुक्तानी गर्नुपर्ने बाँकी रकम समावेस गरेर बजेट बनाउने व्यवस्था छ । पालिकाले काडपोखरी चिन्डुवा कोर्सिना बाङ्गेबुरुसे सडकको डिपिआर तयार गरे वापत मुनलाईट ईञ्जिनियर एण्ड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि.लाई भौ.नं. मिति २६।०८१।६।२० बाट रु.९,२३,७७५/- गतबर्षको भुक्तानी दिएको छ। गतबर्षको भुक्तानी दिदा भुक्तानी दिन बाँकीको कच्चावारीको बिबरण तयार गरी सो शिर्षकमा बजेट छुट्ट्याई भुक्तानी दिनुपर्नेमा उल्लेखित कार्य नगरी भुक्तानी दिएको अनियमित भएको रु.

अनियमित भएको	९,२३,७७५

४९ **बढी भुक्तानी**

सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम १२३ मा प्राविधिक नाप जाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा मात्र भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।उपभोक्ता समितिमार्फत धारा तथा फिल्ड निर्माण कार्यको भौ नं २९। २०८१।०९।१८ बाट रु.४,२७,५००।– भुक्तानी भएको छ।उपभोक्ता समितिमार्फत धारा तथा फिल्ड निर्माणकार्यको प्राविधिक नापी किताबमा माटो खन्ने काम र ढूङ्गाको सोलिङ कार्यमा ४.०५ मिटर लम्बाई नापी भएको छ। जसमा १:६ को ढुङ्गाको गारो लगाउने कार्य भने ५.६३ मिटरको लम्बाई देखिन्छ। उक्त कार्यको नापीबमोजिम खनेको कार्य भन्दा १.५८ लम्बाई ढूङ्गाको गारो देखिएकोले ८.१७६५ घन मिटर (लम्बाई १.५८, चौडाई १.५, र उचाई ३.४५मिटर) को रु.११,२३५।२९ को दरले रु.९१,८६६/- मा उपभोक्ताको अंश रु.१३,७८०/- घटाई बाँकी रु.७८,०८५/- बढी भुक्तानी भएकोले सम्बन्धित उपभोक्ता समितिबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	७८,०८५

५० **अधुरा आयोजना**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३६ अनुसार योजनाहरुको भौतिक र वित्तीय पक्षको सामुहिक समीक्षा गर्नुपर्ने र यसरी गरिने समीक्षामा प्रगति कम हुनुका प्रमुख कारणहरु र सोको निमित्त जिम्मेवार व्यक्तिको पहिचान

गर्नुपर्ने, त्यस्तो समीक्षामा सुधारका लागि चाल्नु पर्ने कदमहरु र जिम्मेवार व्यक्ति उपर गर्नुपर्ने कारबाही समेत उल्लेख गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस स्थानीय तहले यो वर्ष देहायअनुसारका योजनाको कार्य सम्पन्न हुन नसकी जिम्मेवारी सारेको छ । यस प्रकारको दायित्व विगत वर्षहरुको समेत सार्दै आएको छ । सम्पन्न नगरी अधुरो रहेको कारण सोको उपयोग हुन सकेको छैन । यस सम्बन्धमा पालिकाले जिम्मेवारीपूर्वक कार्यसम्पादन गर्नुपर्दछ ।

अधुरो निर्माण कार्यको विवरण								
क्र.सं.	निर्माण कार्य	निर्माण व्यवसायी	लागत अनुमान	सम्झौता रकम	संझौता मिति	सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति	यो वर्ष सम्मको खर्च	कैफियत
१	वडानं ४ सडक सरसफाई ठेक्का नं १।०८१।०८२	पुर्ण निर्माण सेवा	४९६१२४५.४	३१२६८८४.७५	९/३/२०८१	३/१५/२०८२	२४५८१३६.६१	
२	वडानं ५ सडक स्तरोन्नति	प्रविण निर्माण सेवा	२५४९६९२.६	१४४४१८५.५	१०/३०/२०८१	१/३०/२०८२	११०४७२५.८३	
जम्मा			**७५१०९३८**	**४५७१०७०.२५**			**३५६२८६२.४४**	

५१ सोझै खरिद

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ (२) मा प्रतिस्पर्धा सिमित हुनेगरी खरिद गर्न नहुने र खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ मा रू.१० लाख सम्म लागत अनुमान भएको निर्माण कार्य वा मालसामान सोझै खरिद गर्न सकिने व्यवस्था छ । त्यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ३ मा सामान खरिद गर्नु अगाडी सामानको आवश्यकता, खरिद प्याकेज, खरिद विधि लगायतको विषयको पुर्व तयारी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष खरिद सम्बन्धी कुनै तयारी तथा खरिद योजना नबनाइ रु. ६२ लाख ५४ हजार बराबरका देहायका ११ निर्माण कार्य सोझै खरिद गरेको देखिन्छ । सोझै खरिद कार्य गराउँदा लागत अनुमानको तुलनामा शुन्ना देखी ०.४८ देखि ५.३६ प्रतिशत घटीमा कबोल गरी खरिद सम्झौता गर्ने गरेको देखिन्छ । आवश्यकता पहिचान गरी ऐनको ब्यबस्था बमोजिम प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट खरिद कार्य गरी सरकारी खर्चमा मितव्ययिता र पारदर्शिता कायम गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

क्र.सं.	कामको विवरण	योजनाको नाम	लागत अनुमान	सम्झौता रकम	भुक्तानी रकम	सम्झौता मिति	कार्य सम्पन्न मिति	घटी प्रतिशत
१	सडक निर्माण	रागेछहरा सत्तरा सरवाँङ्गे टोल सडक निर्माण	९००,३८८	८६२,४५३	८५४,७२७	०२/२५/२०८२	०२/०५/२०८२	४.२१
२	सडक निर्माण	पन्चकोशी पाथिभरे सडक निर्माण	३००,३८८	२८६,४४६	२८६,४४६	०२/२५/२०८२	०२/०६/२०८२	४.६४
३	सडक निर्माण	भलिम लेकवेसी जोड्ने सडक निर्माण	४६९,३८६	४४४,२२०	४४४,२२०	०२/०७/२०८२	०१/१८/२०८२	५.३६
४	सडक निर्माण	हलेदे मोड सुधार मेसिनरी वाल निर्माण	७०८,३९२	६०४,१७४	७०४,१७४	०२/२५/२०८२	०२/०५/२०८२	०.६
५	मन्दिर निर्माण	मालिका मन्दिर निर्माण	५०६,७३१	४८२,०१८	४७८,३७८	०३/२०/२०८२	०३/१३/२०८२	४.८८
६	फिल्ड निर्माण	श्री जनता मा.वि. रानिवास खानेपानी र फिल्ड निर्माण	३०२,१३५	२८७,८०४	२८७,८०४	०३/२०/२०८२	०३/१२/२०८७	४.७४
७	फिल्ड निर्माण	श्री लक्ष्मी प्रा.वि. तल्लोरहकुल फिल्ड निर्माण	९६७,४७३	९६२,८१४	९५६,१२७	०२/२५/२०८२	०२/१९/२०८२	०.४८
८	सडक बत्ती	ढाँडखेत देखि मटेला बजार सम्म सडक बत्ति निर्माण	१,०३३,९२२	९८६,४९०	९८३,४३९	०३/२०/२०८२	०३/१९/२०८२	४.५९
९	तटबन्ध निर्माण	किमुखोला तटबन्ध निर्माण	२०६,२९८	१९९,१४२	१९९,०३३	०३/२०/२०८२	०३/१२/२०८२	३.४७
१०	च्यानल गेट तथा रेलिङ्ग	मा.वि. काँडाघुवानी च्यानल गेट तथा रेलिङ्ग निर्माण	५०२,२४७	४८०,३५८	४४९,४३५	०३/२०/२०८२	०३/१९/२०८२	४.३६
११	ट्रसहल निर्माण	१ नं. वडा कार्यालय ट्रसहल निर्माण	६९४,९८१	६५८,७३२	६४४,८६१	०३/१५/२०८२	०३/१५/२०८२	५.२२
जम्मा			६५९२३४१	६२५४६५२	६१८८६४४			

५२ खरिद अभिलेख

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १४९ (१) अनुसार सार्वजिनक निकायले हरेक खरिद कारबाहीको निम्ति छुट्टै फाईल खडा गरी उपनियम २ ले तोके बमोजिमका कागजातहरु सहित अद्यावधिक अभिलेख राख्नु पर्ने र उपनियम ३ मा यस्तो अभिलेख खरिद कारबाही टुङ्गो लागेको सात वर्ष सुरक्षित राख्नु पर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले बोलपत्र र सिलबन्दी दरभाउपत्रबाट भएका खरिद कारवाहीका लागी फाईल खडा गरेको भएता पनि खरिद नियमावलीले तोके बमोजिमका सबै कागजातहरु सिलसिलेबार मिलाएर उक्त फाईलमा राखेको देखिएन । साथै ठेक्का सम्बन्धी गौश्वारा लगत (म.ले.प.फा.नं. ५०७) समेत तयार गरी राखेको पाइएन । जसले गर्दा खरिद कारबाही, ठेक्का व्यवस्थापन र सम्झौता कार्यान्वयन सम्बन्धी कारोबारको परीक्षण गर्न सहज भएन । सबै खरिद कारवाहीको अद्यावधिक अभिलेख राखी खरिद कारवाहीलाई प्रभावकारी बनाउने तर्फ कार्यालयको ध्यान जानु पर्दछ ।

५३ निर्माण कार्यको नाँप

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने ब्यवस्था रहेको छ ।पालिकाबाट निर्माण भएका सम्पूर्ण निर्माण कार्यहरुको नाँपसंग भिडान हुनेगरी चेनेज खुलाई स्लोप कटिङ्ग लगायत फिलिङ्ग एरिया एवं परिमाण यकिन हुने ड्रइङ्ग संलग्न गर्ने गरेको छैन । सडक तथा भवन निर्माण जस्ता निर्माण कार्यमा समेत ड्रइङ्ग संलग्न

नगरेबाट बिलमा उल्लेखित परिमाण यकिन हुने अवस्था छैन ।

सडक निर्माणमा रिटेनिङ्गवाल लगाएकोमा चेनेज खुलाउने नगरेको, ग्याविन जालीको नाप एवं परिमाण गर्दा लेयर सहितको ड्रइङ्ग समावेश गर्ने नगरेको, उपभोक्ता समितिहरुबाट सञ्चालित योजनामा सामाग्री विवरण (Material Breakdown) नदिने, निर्माण कार्यसंग दक्ष तथा अदक्ष श्रमिक बिश्लेषण नगरेबाट उपभोक्ताले डोर हाजिरमा उल्लेख गरेको जनशक्ती मेल नखाने, उपभोक्ताको बिलहरुमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बरावर परिमाण र रकम उल्लेख भएको लगायत अवस्था देखिन्छ ।अधिकांश योजनाहरुमा लागत अनुमान बरावर मूल्याङ्कन भएको देखिँदा वास्तविक काम सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था देखिँदैन । प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति र कार्य सम्पन्न भएको मिति, म्याद थप लगायतका बिलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क स्पष्ट उल्लेख गर्ने गरेको पाईएन । प्राविधिकले इन्जिनियरिङ नर्म्स बमोजिम ड्रइङ्ग लगायत चेनेज, स्थान, परिमाण खुल्ने अन्य पुष्टयाइ गर्ने कागजात संलग्न गरी निर्माण कार्यको नाँप एवं परिमाण वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित बनाउनुपर्दछ ।

५४ **कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११७ को उपनियम (२क) मा निर्माण कार्यको कम्तिमा नब्बे प्रतिशत भौतिक प्रगति भएको र आयोजनाको उद्धेश्य अनुरुप सो निर्माण कार्य सामान्य प्रयोग वा सञ्चालनमा आएको अवस्थामा सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीले अनुरोध गरेमा कार्य स्वीकार प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । सोही नियमावलीको नियम १२५ को उपनियम (२) मा निर्माण कार्य सम्पन्न भई त्रृटी सच्याउने दायित्वको अवधी सम्पन्न भएपछि त्यस्तो निर्माण कार्य तोकीए बमोजिम भए नभएको सम्बन्धित प्राविधिकबाट जाँचबुझ गराई कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले निर्माण गरेका सम्पूर्ण निर्माण कार्यको कार्य स्वीकार तथा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन एकैपटक जारी गरेको कारण निर्माण कार्यको नियमानुसारका कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन जारी भएको अवस्था छैन । निर्माण कार्यको त्रृटी सच्याउने अवधि समाप्त भएपछि मात्र कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी संरचनाहरुको यथार्थता एकिन गर्नु पर्दछ ।

५५ **उपभोक्ताको काम**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ४४ मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायवाट निर्माण कार्य गराउँदा वा सो सम्वन्धी सेवा प्राप्त गर्दा रोजगारीको सृजना गर्ने र लाभग्राही समुदायलाई सहभागि हुन सक्ने प्रकृतिका कार्य गराउन वा सेवा लिन सकिने उल्लेख छ। साथै नियमावलीको नियम ९७ (१४) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायवाट काम गराउदा श्रममुलक कामको निर्धारण, काम वा सेवामा मितव्ययीता, गुणस्तरीयता, दिगोपना अभिवृद्धि गर्ने तरिका, आम्दानी खर्चको अभिलेख, काम वा सेवाको सुपरिवेक्षण र अनुगमन जस्ता विषयमा सार्वजनिक निकायले अपनाउनुपर्ने कार्यविधी सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले निर्धारण गर्न सक्ने उल्लेख छ।पालिकाले बाटो निर्माण, भवन निर्माण जस्ता कार्य उपभोक्ता समिति मार्फत गराई उपभोक्ताले निर्माण कार्यमा प्रयोग गरेको लोडर, एक्जाभेटर, डोजर, रोलर जस्ता हेभि मेशिनहरु प्रयोग गरेको, विल भर्पाईको आधारमा निर्माण कार्य सम्पन्न गरेको, प्राविधिक प्रतिवेदनमा उल्लेख गरेको छ। उपभोक्ता मार्फत सम्पन्न गरिएका आयोजना श्रम मुलक, मितव्ययी, गुणस्तरीय र दिगोपना अभिवृद्धि हुने खालको हुनुपर्नेमा सो अनुसारको देखिएन। सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले समेत उपभोक्ता समितिवाट गराउन सक्ने कामको कार्यविधी हालसम्म तयार गरेको पाईएन। सार्वजनिक खरिद ऐनमा भएको खरिद सम्वन्धी प्रकृयाको अवलम्वन गर्दै श्रममुलक काम उपभोक्ताबाट र अन्य जटिल तथा निर्माण व्यवसायी प्रयोग गर्नुपर्ने काम प्रतिस्पर्धात्मक विधिबाट सम्पन्न गर्ने तर्फ कार्यालयले ध्यान दिनुपर्दछ।

५५.१ **निर्माण कार्यको गुणस्तर** - उपभोक्ता समितिबाट सञ्चालन हुने आयोजनाको गुणस्तर सुनिश्चित गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित उपभोक्ता समिति, अनुगमन समिति र कार्यालयको हो । यसका लागी स्वीकृत ड्रइङ्ग, डिजाइन र स्पेसिफिकेशन बमोजिम निर्माण सामग्रीको गुणस्तर कायम गर्नुपर्ने, निर्माण विधि र प्रकृया कार्यालयसँग भएको सम्झौता बमोजिम हुनुपर्ने, मितव्ययिताका लागि स्थानीय स्तरमा उपलब्ध, गुणस्तरयुक्त सामग्रीको उपयोग गर्नुपर्दछ । तर यस गाउँ पालिकाले उपभोक्ता समिति मार्फत् भएका निर्माण कार्यको गुणस्तर सुनिश्चितता गर्न विभिन्न निर्माण सामग्रीको प्रयोगशाला परीक्षण गर्ने/गराउने, सिमेण्ट मोर्टार तथा कंक्रिट क्यूब टेष्ट, फलामे डण्डीको टेन्साइल टेष्ट, ग्याबियन तारजालीको ल्याब टेष्ट गराउने जस्ता कार्य गराएको पाइएन । जसले गर्दा निर्माण कार्यमा आवश्यक गुणस्तर

कायम भएको सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था छैन । अतः निर्माण कार्यको गुणस्तर सुनिश्चितता गर्न आवश्यक मात्रामा गुणस्तर परीक्षण गराउने तर्फ कार्यालयको पहल हुनुपर्दछ ।

५५.२ **उपभोक्ता समितिको बिल भरपाई** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७(६) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले हरेक किस्ताको कामको प्राविधिक मूल्याङ्कन बिल भरपाई र खर्च प्रमाणित गर्ने अन्य कागजात त्यस्तो समिति वा समुदायको वैठकबाट अनुमोदन गराई सम्बन्धित सार्वजनिक निकायमा पेश गर्नुपर्ने उल्लेख छ।यो वर्ष गाउँपालिकाले उपभोक्ता समितिबाट सम्पन्न भएका अधिकांश योजनामा प्राविधिक नापी तथा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनको आधारमा उपभोक्ता समितिलाई रकम भुक्तानी गरेको देखियो। उपभोक्ता समितिले प्राविधिक नापी तथा उपभोक्ताको बिल पेश गर्दा आंशिक रूपमा मात्र डोर हाजिरी तथा खर्चका बिल भरपाई संलग्न गरी पेश गर्ने गरेको देखियो।नियमावलीमा भएको व्यवस्था अनुरूप उपभोक्ता समितिले खर्चको बिल भरपाई उक्त समुहको वैठकबाट समेत अनुमोदन गर्ने गरेको देखिएन।यस सम्बन्धमा फिल्डमा गई प्राविधिकले पेश गर्ने वास्तविक नापी तथा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनको आधारमा रकम भुक्तानी गर्ने गरेको गाउँपालिकाले जानकारी दिएतापनि योजनामा प्रयोग भएका सामग्री खरिदको समेत बिल पेश नहुँदा नापी अनुसारको वास्तविक परिमाण र लागत कै सामान प्रयोग भयो भनि आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था रहेन । गत विगत वर्षका प्रतिवेदनहरुमा समेत यस सम्बन्धमा सुझाव दिँदै आएकोमा यस अवस्थामा सुधार भएको देखिएन ।

५५.३ **प्राविधिक बिल** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३ (१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ्ग बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताबमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने ब्यवस्था रहेको छ । उपभोक्ता समितिहरुबाट सञ्चालित अधिकांश योजनाको ठेक्का बिलहरुमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बराबर परिमाण र रकम उल्लेख भएको देखिन्छ । लागत अनुमान बराबर नै मूल्याङ्कन तथा कार्यसम्पन्न पेश भएको देखिएकाले वास्तविक काम कति भएको हो भन्ने सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था रहेन । प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, कार्य सम्पन्न भएको मिति, नापजाँच गरेको मिति लगायतका बिलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क उल्लेख गरेको पाईएन । प्राविधिकले उपभोक्ता समितिको बिल बनाउँदा वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित भएर बनाउनुपर्दछ।

५५.४ **विमा** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११२(१) मा बीस लाख रुपैयाँ भन्दा बढी मूल्यको निर्माण कार्य गर्ने निर्माण व्यवसायीले निर्माण कार्यमा संलग्न हुने जनशक्ति, मेसिन र सम्पूर्ण निर्माण कार्यको तोकिए बमोजिमको विमा गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष उपभोक्ता समितिमार्फत निर्माण सम्पन्न गराएको कुनै पनि निर्माण कार्यको विमा गराउको छैन । यसले गर्दा निर्माण कार्यको जोखिम बढ्न गई निर्माण कार्य समयमा सम्न्न नहुने जस्ता जोखिम बढेर जान्छ । अत: निर्माण कार्यमा हुने सम्भावित जोखिम न्यूनीकरण गर्न अनिवार्य रुपमा विमा गराउनु पर्दछ ।

५६ सोझै खरिद

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५(१ख) अनुसार सार्वजनिक निकायले एक आर्थिक बर्षमा एकै पटक वा पटक पटक गरी नियमावलीले तोकेको सिमाभन्दा बढी रकमको वा एउटै व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाबाट एक पटक भन्दा बढी सोझै खरिद गर्न नसकिने त्यस्तै सोही नियमावलीको नियम ८४(१) अनुसार सार्वजनिक निकायले बीस लाखसम्म लागत अनुमान भएको मालसामान वा जुनसुकै सेवा सिलबन्दी दरभाउपत्रको माध्यमबाट मात्र खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले देहाय अनुसार बिभिन्न फर्मबाट सामान खरिद वापत रु.२३,०५,८३३/- भुक्तानी दिएको छ।सामान सोझै खरिद गर्दा मितब्ययि तरिकाले खरिद भयो भनि भन्न सकिने अबस्था रहेन ।अत : नियममा ब्यबस्था भय बमोजिम खरिद कार्य गरि मितब्ययीता कायम गर्नु पर्दछ ।

भौ.न मिति	सामान	फर्मको नाम	रकम
८७।०८१।८।१८	मसलन्द तथा कार्यालय सामान	अस्मिता पेपर प्रिन्ट एण्ड अर्डर सप्लायर्स	२२९३५६
८९।०८१।८।१८	मसलन्द तथा कार्यालय सामान	संगम स्टेनरी एण्ड जनरल अर्डर सप्लायर्स	१७८१७९
९८।०८१।८।२९	मसलन्द तथा कार्यालय सामान	नबिन बुक्स एण्ड जनरल अर्डर सप्लायर्स	९९८९२
२९६।०८१।११।२	मसलन्द तथा कार्यालय सामान	पारदर्शन जनरल अर्डर सप्लायर्स	२४९७३०
२९२।९८१।११।२	मसलन्द तथा कार्यालय सामान	३ वटा फर्म	२५८१८०
३५०।०८१।१२।४	मसलन्द तथा कार्यालय सामान	प्रसिद्द कर्णाली सप्लायर्स	२७९३९२
६३९।०८२।३।९	मसलन्द तथा कार्यालय सामान	न्यु डिजिटेक नेपाल	४५५४०३
	मसलन्द तथा कार्यालय सामान	प्रसिद्द कर्णाली सप्लायर्स	२९०७०८
	मसलन्द तथा कार्यालय सामान	संगम स्टेनरी एण्ड जनरल अर्डर सप्लायर्स	२६४९९३
५/ २०८१/ ०७/ २८ पूंजीगत	मसलन्द तथा कार्यालय सामान	न्यू साझा साझा कम्युटर ट्रेड	४०८५५१
२१/ २०८१/ ९/ ५	मसलन्द तथा कार्यालय सामान	टि डी डेकोर हाउस	३२८८३०
६४/ २०८१/ १०/ ३०	मसलन्द तथा कार्यालय सामान	राना तारा विजनेश सर्भिस	३६४२६८
९६/ २०८१/ १२/ ०४	मसलन्द तथा कार्यालय सामान	सुप्रिम ट्रेड सप्लायर्स	४००८०५
१०२/ २०८१/ १२/ ७	मसलन्द तथा कार्यालय सामान	टि डी डेकोर हाउस	९१०९७७
१२७/ २०८२/ १/ ७	मसलन्द तथा कार्यालय सामान	पारदर्शन जनरल अर्डर एण्ड सप्लायर्स	३५५२४९
२३२/ २०८२/ ३/ ९	मसलन्द तथा कार्यालय सामान	न्यू साझा साझा कम्युटर ट्रेड	२१८०९०
३१७/ २०८२/ ३/ २५	मसलन्द तथा कार्यालय सामान	नेशनल स्टील फर्निचर उद्योग	१६५५४५
जम्मा			**५४५८१४८**

५७ **हेभिमेशिनको प्रयोग**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को नियम उपनियम (९) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट सञ्चालित हुने निर्माण कार्यमा डोजर, एक्साभेटर, लोडर, रोलर, ग्रेडर जस्ता हेभी मेशिनरी प्रयोग गर्न नमिल्ने व्यवस्था छ । सो नियमावलीको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशमा लागत अनुमान तयार गर्दाको समयमा हेभी मेशिन प्रयोग गर्नुपर्ने जटिल प्रकृतिको कार्य भनी उल्लेख भएको रहेछ भने सम्बन्धित प्राविधिकको सिफारिसमा सार्वजनिक निकायबाट सहमति लिई त्यस्ता मेशिन प्रयोग गर्न सकिने उल्लेख छ । पालिका अन्तर्गत सञ्चालित अधिकांश सडक निर्माण तथा स्तरोन्नतिसँग सम्बन्धित योजनाका उपभोक्ता समितिहरुले डोजर, एक्साभेटर लगायतका हेभी मेशिन प्रयोग गर्ने गरेको पाइए तापनि नियमावलीको व्यवस्था बमोजिम सम्बन्धित प्राविधिकको सिफारिस गराई गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयबाट सहमति लिएको पाइएन । यसका केही उदाहरणहरु यसप्रकार रहेका छन :

भौ.नं. रमिति	योजना/ उपभोक्तासमितिको नाम	निर्माणव्यवसायी	निर्माणव्यसायीको बिल	भुक्तानी रकम
२/ २०८१/ ०८/ १६	पारिडांडा चुकिलपातेबस्नेउरा खनेटा सडक निर्माण	एस.पी. निर्माण सेवा	२८७३१५५	२८७३१५५
८/ २०८१/ ०९/ १७	कांडापोखरी डांडाखर्करिठाखेत सडक निर्माण	एस.पी. निर्माण सेवा	१८३२८५९	१८३२८५९
४९/ २०८१/ १०/ २१	बाहुनधारा देवीधाराबडाचौर काँडापोखरी सडक	एस.पी. निर्माण सेवा	६५२७३३	६५२७३३
७२/ २०८१/ ११/ ०४	दुवारीघर र इमिले आइलेसडक निर्माण	एस.पी. निर्माण सेवा	९४८२८६	९४८२८६
८६/ २०८१/ ११/ २५	पारिकोट जुम्लिपोखरीडोप्के कृषि सडक	एस.पी. निर्माण सेवा	२५१०६९	२५१०६९
८८/ २०८१/ ११/ २६	थुम्के खोला देखिभत्के गाउँ सडक निर्माण	दरबार निर्माण सेवा	६९९१९	६९९१९
९०/ २०८१/ ११/ २६	डुङ्ग्री सडकनिर्माण	दरबार निर्माण सेवा	९५०००	९५०००
९२/ २०८१/ ११/ २६	नेरा प्रावि टुनिचौरविद्यालय फिल्ड निर्माण	दरबार निर्माण सेवा	६१९२७	६१९२७
१११/ २०८१/ १२/ १३	गूरुङ गाउँ सडकनिर्माण	दरबार निर्माण सेवा	२२००७४	२२००७४
११३/ २०८१/ १२/ १३	घाटुडेरा चौर गाउँसहकारी निर्माण	एस.पी. निर्माण सेवा	९५००००	९५००००
२०७/ २०८२/ ०२/ २२	घिउपोखरी बिर्खमपाम्का सडक	एस.सि. एण्डकन्सट्रक्सन	६६५०००	६६५०००

५८ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**

स्थानीय तहमा रोजगारीका पर्याप्त अवसर सिर्जना गरी उपलब्ध जनशक्तिको महत्तम उपयोग गर्दै आर्थिक विकासमा योगदान पुर्‍याउने तथा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्बेश्यले स्थानीय तह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ बमोजिम प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ।यस कार्यक्रम अन्तर्गत पालिकामा ६ वटा योजना सञ्चालन गरी श्रमिक ज्याला खर्च रु.४७,८८,१४५/- र सामाग्री खरिदमा रु.१,२०,००/- गरी कुल रु.४९,०८,१४५/- खर्च गरेको छ ।अनुसूची-३ मा सुचिकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम एक सय दिनको रोजगारी उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था भएपनि पालिका अन्तर्गत छनोट भएका योजनामा अधिकतम १०० र न्यूनतम ७१ दिन रोजगार पाएतापनि सुचिकृत भएका ६१६ व्यक्ति मध्ये ७७ जना बाहेक ५३९ जनाले सय दिनको रोजगार प्राप्त गरेको देखिदैन।पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन । योजनामा दोहोरो नहुने गरी योजना छनौट गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ ।उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिंदैन । कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरुप बेरोजगार सूचीमा सुचिकृत भएका सम्बन्धित क्षेत्रका बेरोजगारलाई रोजगारी दिने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

५९ **मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**

कर्णाली प्रदेशभित्र कामको सृजना गरी बेरोजगार युवालाई रोजगारी दिने उद्धेश्यले मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७८ जारी भई मुख्मन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । यस कार्यविधि, २०७८ अनुसार पालिकामा ६ वटा योजना सञ्चालनमा विनियोजित रु.९० लाख मध्ये रु.८९ लाख २५ हजार खर्च भएको छ। सो सम्बन्धमा देखिएका व्यहोराहरु निम्न अनुसार छनः

५९.१

रोजगारी स्थिति - मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७८ को परिच्छेद-३ (६) मा मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट विनियोजन भएको रकम श्रमिकको ज्यालामा खर्च गरी श्रमिकको बैंक खातामा निकासा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। कार्यक्रममा छनोट भएका प्रतिवडा १ आयोजनाका दरले ६ वटा कार्यक्रममा श्रमिक ज्याला रु.६३,०६,५४८।– तथा सामाग्री खरिदमा रु.२६,१९,१९९।– खर्च भएको छ । पालिका अन्तर्गत छनोट भएका योजनामा अधिकतम १०० दिन र न्यूनतम ५५ दिन श्रमिकले रोजगार पाएको देखिन्छ । मुख्यमन्त्री रोजगगार कार्यक्रम अन्तर्गत छनौट भएका ६ वटा कार्यक्रम सम्पन्न गर्न सुचिकृत भएका १२८ जना श्रमिकले रोजगारी प्राप्त गरेका छन । कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरुप बेरोजगार सूचीमा सुचिकृत भएका सम्बन्धित क्षेत्रका बेरोजगारलाई रोजगारी दिने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

५९.२ **सार्वजनिक लेखापरीक्षण** - मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७८ को दफा १४ बमोजिम आयोजना कार्यन्वयन गर्ने निकायले अन्तिम भुक्तानी गर्नुपूर्व आयोजनाको लागत, प्रगति विवरण, खर्चका बिल भरपाई, श्रमिकको नाम, प्राप्त रकम र खर्च विवरण लगायतका विषयको सार्वजनिक लेखापरिक्षण गराउनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष सञ्चालित आयोजनाहरुको निर्देशिका बमोजिम सार्वजनिक लेखापरीक्षण गराएको छैन । कार्यविधिले तोकेका सुचकहरु समावेश गरी सार्वजनिक लेखापरीक्षण गर्नुपर्दछ ।

६० **अनुदानको अनुगमन**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४०(५) मा लक्ष्य अनुसारको खर्च, लेखापरीक्षण र कार्यक्रमको अनुगमन गरी वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी अनुदानको वितरण वेभसाइटमा राख्नुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले कृषितर्फ कृषकको योगदान सहित रु. ९ लाख २० हजार अनुदान खर्च लेखेको छ।पालिकाबाट बितरण भएको अनुदानको सहि सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन तथा सोबाट प्राप्त उपलव्धी मापन गरेको छैन।साथै अनुदान सम्बन्धमा स्थानीय अनुदान नीति तय गरेका छैन।तसर्थ अनुगमनलाई प्रभावकारी वनाई संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहबाट वितरण हुने अनुदानमा दोहोरोपना नहुने गरी अनुदानग्राहीको जीबनस्तरमा सुधार आएको यकिन गरी रकमको पूर्ण सदुपयोग गराउनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

गो.भौ.नं/ मिति	कार्यक्रमको नाम	लाभग्रही संख्या	रकम रु.
५६/ २०८१/ १०/ २३	मिनिटिलर खरिद ७० प्रतिशन	५ जना	२८००००
१०८/ २०८१/ १२/ १३	मिनिटिलर खरिद ५० प्रतिशन	७ जना	२८००००
१८७/ २०८२/ ०२/ ०७	मिनिटिलर	९ जना	३६००००
जम्मा			**९२००००**

६१ **कार्यसम्पन्न**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२४** को निर्णयले रू **५००,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

६२ **भलिबल प्रतियोगिता**

आर्थिक कार्यबिधि तथा बित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) अनुसार खर्च लेख्दा रीतपुगे नपुगेको एकिन गरी खर्च लेख्नु पर्दछ । पालिका स्तरिय फुटवल प्रतियोगिता मिति २०८२।०१।०२ देखि २०८२।०१।०४ सम्म सम्पन्न भएको भनि खेलकुद बिकास समितिका अध्यक्ष टोप बहादुर जि.सि.को ५५।०८१।७।२७ रु.५,८०,०००/- पेश्कि फस्यौट गरी रु.१,८९,९३०/- सोधभर्ना दिई जम्मा रु. ७,६९,९३०/- खर्च लेखेको छ । खेलकुद कार्यक्रमको खर्च लेख्दा प्रतियोगितामा भाग लिने क्लबको नाम खेलाडीको बिबरण खेलको टाईसिट आदी संलग्न हुनपर्नेमा उक्त कागजातहरु स्रेस्तासाथ संलग्न छैनन् । साथै खेलकुद कार्यक्रम मिति २०८१।०१।०२ देखि २०८१।०१।०४ सम्म सम्पन्न भएकोमा धेरै जसो खर्चका बिलहरु २०८१ साल कार्तिक महिनाका छन् । संलग्न

हुनुपर्ने विबरण संलग्न नभएको र खेल सञ्चालन भएको मिति र खर्चका बिलहरुको मिति फरक परेकोले खेलकुद कार्यक्रममा भएको खर्च एकिन गर्न सकिएन । कार्यक्रम र खर्चका बिलहरु फरक फरक मितिको भएकोले अनियमित भएको रु.

अनियमित भएको	७,६९,९३०

६३ शिक्षक विद्यार्थी अनुपात

शिक्षा नियमावली, २०५९(संसोधन सहित) को नियम ७७(१) मा सामुदायिक विद्यालयको प्रत्येक कक्षामा विद्यार्थी संख्या सामान्यतया उपत्यका तथा तराई, पहाड र हिमाली क्षेत्रमा क्रमशः ५०, ४५ र ४० हुनुपर्ने व्यवस्था छ।कूल सामुदायिक विद्यालय भएकोमा समग्रमा विद्यार्थी हुँदा अनुपात १:१८ देखिन्छ।पालिका अन्तर्गतका ४१ सामुदायिक विद्यालयहरुमध्ये कुनैमा पनि अनुपात पुगेको देखिदैन। शिक्षक विद्यार्थी मिलाउन र खर्चलाई उपलब्धीमुलक र प्रभावकारी वनाउन विद्यालय मर्जर र शिक्षक दरबन्दी मिलानको कार्य गर्नुपर्दछ । यस आ.व.मा पालिका अन्तर्गतका सामुदायिक विद्यालयहरुमा देहायको शिक्षक तथा विद्यार्थीहरु रहेका छनः

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	स्थायी शिक्षक	बाल विकास शिक्षक	करार राहत शिक्षक	संघीय अनुदान शिक्षक	पालिका अनुदान शिक्षक	जम्मा शिक्षक	पदपूर्ति भएका शिक्षक	विद्यार्थी संख्या	शिक्षक विद्यार्थी अनुपात
१	इन्द्रेणी मा.वि. गोगने	७	१	३	०	१	१२	१२	१५६	१:१३
२	श्रीगोकर्ण आ.वि. पाखापानी	३	१	१	०	२	७	७	७३	१:१०
३	श्रीकालिका आ.वि. रजेना	२	१	२	१	२	८	८	८०	१:१०
४	श्री ने.रा.आ.वि. काउले	३	१	१	१	२	८	८	८८	१:११
५	श्री ने.रा.प्रा.वि. च्यारकुले	२	१	१	०	०	४	४	५४	१:१४
६	श्रीसगरमाथा प्रा.वि. खालिखर्क	०	१	०	०	१	२	२	६१	१:३१
७	श्रीलालिगुँरास प्रा.वि. चौरगाउँ	०	१	०	०	०	१	१	११	१:११
८	श्रीपंचकोशी प्रा.वि. कोटिला	१	१	०	०	०	२	२	२३	१:१२
९	श्री जनताप्रा.वि. लावन	१	१	०	०	०	२	२	२६	१:१३
१०	श्री जनतामा.वि. रानीवास	९	२	३	०	२	१६	१६	५१५	१:३२
११	श्री ने.रा.आ.वि. माथिल्लोरहकुल	१	१	२	१	२	७	७	१५७	१:२२
१२	श्रीलक्ष्मी प्रा.वि. तल्लोरहकुल	१	२	२	०	०	५	५	११३	१:२३
१३	श्रीसुर्योदय प्रा.वि. गाँगडा	१	१	१	०	०	३	३	४१	१:१४
१४	श्री ने.रा.प्रा.वि. काँडापोखरी	३	१	०	०	१	५	५	११९	१:२४
१५	श्री ने.रा.प्रा.वि. पारिलेख	१	१	१	०	१	४	४	८३	१:२१
१६	श्री ने.रा.मा.वि. काँडाघुवानी	२	१	३	३	७	१६	१६	२७०	१:१७
१७	श्री ने.रा.मा.वि. धौलाचाखाचौर	३	१	२	३	६	१५	१५	३७३	१:२५
१८	श्री ने.रा.प्रा.वि. टुले	२	१	१	०	१	५	५	९२	१:१८
१९	श्री भगवती	१	०	०	०	१	२	२	२६	१:१३

	प्रा.वि. पानीपुङ								
२०	श्री ने.रा.प्रा.वि. खोलाकाटे	१	१	१	०	०	३	३	५३	१:१८
२१	श्री ने.रा.प्रा.वि. सल्यानगैरा	१	१	०	०	०	२	२	९	१:५
२२	श्रीमालिका मा.वि. मटेला	१०	१	४	०	०	१५	१५	३९२	१:२६
२३	श्री ने.रा.प्रा.वि. वडाकाँडा	३	१	०	०	०	४	४	७०	१:१८
२४	श्रीजनजागृत प्रा.वि. सियाँला	१	१	२	०	१	५	५	११८	१:२४
२५	श्रीमालिका प्रा.वि. धनापानी	१	०	०	०	०	१	१	१२	१:१२
२६	श्रीजनसेवा प्रा.वि. भल्म	०	१	१	०	०	२	२	१७	१:९
२७	श्री भगवतीप्रा.वि. अवलजोगडा	१	१	१	०	१	४	४	९९	१:२५
२८	श्रीलक्ष्मी प्रा.वि. काँडाजोगडा	२	१	१	०	०	४	४	८०	१:२०
२९	श्री भैरवमा.वि. अवलचिङ	११	२	४	०	०	१७	१७	४७७	१:२८
३०	श्री ने.रा.प्रा.वि. पातालघुरीचौर	१	१	१	०	०	३	३	१९	१:६
३१	श्रीचन्द्रसुर्य प्रा.वि. सातमुल	१	१	१	०	१	४	४	११४	१:२९
३२	श्री ने.रा.प्रा.वि. धरमपोखरा	२	१	१	०	०	४	४	४६	१:१२
३३	श्रीलक्ष्मी प्रा.वि. चदर्के	१	१	१	०	०	३	३	२१	१:७
३४	श्रीसरस्वती मा.वि. पाम्का	९	१	४	०	१	१५	१५	२५६	१:१७
३५	श्री ने.रा.आ.वि. पुडे	३	१	१	१	२	८	८	१०७	१:१३
३६	श्रीसरस्वती प्रा.वि. भोर्जनी	३	१	०	०	०	४	४	५९	१:१५
३७	श्री आदर्श प्रा.वि. दुनी	०	१	१	०	०	२	२	१८	१:९
३८	श्री ने.रा.प्रा.वि. टुनीचौर	०	१	२	०	०	३	३	२५	१:८
३९	श्री वालप्रा.वि. टोडका	२	१	०	०	०	३	३	२७	१:९

४०	श्रीविद्याज्योती प्रा.वि. गौडेनी	१	१	०	०	०	२	२	३०	१:१५
४१	श्री ने.रा.प्रा.वि. सिमे	१	१	१	०	०	३	३	३३	१:११
जम्मा		**९८**	**४२**	**५०**	**१०**	**३५**	**२३५**	**२३५**	**४२४३**	**१:१८**

६४ **निःशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान**

शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि आ.व. २०८१/८२ को क्रियाक्लाप नं. २.४.६.२ मा स्थानीय तह अन्तर्गत सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीका लागि निःशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान(स्थानीय विषय/मातृभाषाको समेत) दिने व्यवस्था छ। यस आ.व.मा पालिका अन्तर्गत रहेको ४१ सामुदायिक विद्यालयलाई २२ लाख १० हजार ५३६ रकम निकासा गरेको छ ।पालिकाले सामुदायिक विद्यालयमा रहेको कक्षा १-१२ सम्मका विद्यार्थी संख्यालाई EMIS को तथ्याङ्कसँग सत्यापन गरि पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको स्वीकृत दररेटमा रकम निकासा दिनुपर्नेमा विद्यालयहरुले पेश गरेको बिल भरपाई अनुसार देहायको विद्यालयहरुलाई रु.४८१३/- बढी निकासा भएको देखिन्छ।यसरी बढी निकासा भएको रकम संघिय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने रु.

क.स.	विद्यालयकोनाम	निकासा भएको	भरपाई पेश भएको	बढी निकासा
१	श्री भैरव मा.वि.अवलचिङ्ग	२३८२८८	२३३४७५	४८१३

असुल गर्नुपर्ने	४,८१३

६५ **कृषि तथा पशुपन्छी कार्यक्रम**

कृषि क्षेत्रको रुपान्तरण, कृषि तथा पशुपन्छीजन्य व्यवसाय प्रवर्धन लगायतका कृषि, पशुपन्छी, बालीनाली, मत्स्य आदि सम्वन्धी अनुदान उपलब्ध गराउने विभिन्न नीति, कार्यविधी तथा निर्देशिका नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट समेत तर्जुमा भएको देखिन्छ ।पालिकाले सोही बमोजिम लक्षित कृषक वर्गलाई अनुदान वितरण वापत वार्षिक कार्यक्रममा बजेट व्यवस्था गरी कार्यक्रम संचालन हुँदा पालिकाले संचालन भएको कृषि तथा पशुपन्छी कार्यक्रममा ५० प्रतिशत साझेदारी र वडामार्फत् संचालन भएको कृषि तथा पशुपन्छी कार्यक्रममा भने शतप्रतिशत नै अनुदान दिएको छ।अनुदान वितरण सम्बन्धी पालिकाले कार्यविधि समेत तयार गरेको देखिएन।उक्त अनुदान वितरणको लागि लाभग्राही छनौट गर्दा कुनै सूचक तयार गरेको छैन।अत: पालिकाले कृषि, पशुपन्छी, बालीनाली, मत्स्य आदि सम्वन्धी अनुदान वितरण गर्दा कार्यविधि बनाई अनुदान कार्यक्रम संचालनमा एकरुपता कायम गर्नुपर्दछ ।

६६ **स्यानिटरी प्याड**

शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि आ.व. २०८१/८२ को क्रियाक्लाप नं. २.७.१३.२३ मा स्थानीय तह अन्तर्गत सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयका कक्षा ६-८ सम्म अध्ययनरत छात्रालाई वार्षिक १० महिना अवधीका लागि निःशुल्क सेनिटरी प्याड व्यवस्थापनका लागि प्रति विद्यार्थी अनुदान दिने व्यवस्था छ। पालिकाले यस आ.व.मा पालिका अन्तगर्तका सामुदायिक विद्यालयहरुलाई सेनेटरी प्याड व्यवस्थापनका लागि हेल्थ एण्ड हाइजिन प्रोडक्ट्स प्रा.लि.सँग ११,७१२ थान स्यानिटरी प्याड प्रति थान रु.२२.१४ का दरले रु.२,५९,३५७।- (भ्याट सहित) खरिद गरेको छ।पालिकाले माग र आवश्यकताको वस्तुनिष्ठ आङ्कलन गरि गुणस्तरीय स्यानिटरी प्याड खरिद गरी वितरण गर्नुपर्दछ र लामो समय भन्डारण गर्दा सोको गुणस्तरमा ह्रास आउने हुनाले खरिद भएका स्यानिटरी प्याड तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट परिक्षण गरेको नदेखिएकोले पालिकाले त्यसतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

६७ **खर्चमा मितव्ययिता**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६ मा वितरणमुखी खर्चलाई नियन्त्रण गर्दै संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकमलाई स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा दीर्घकालीन पुँजी निर्माण हुने कार्यमा खर्च गर्नुपर्दछ । पालिकाले यो वर्ष फिल्डमा खटिने कर्मचारीहरुको लागि भनि ११ थान जुत्ता र ११ थान ट्याक सुट प्रति इकाई रु.३,०००।– का दरले खरिद गरी भौ नं ५०।२०८२।०३।२५ बाट

आर.पि. कलेक्सनलाई रु.६५,०००।– भुक्तानी दिएको छ। उक्त सामाग्री वितरण गर्दा सम्बन्धित कानुनी व्यवस्था, कार्यविधि तथा निर्णयको स्पष्ट आधार पेश हुन सकेको छैन।

यसरी कानुनी आधार, निर्णय र स्पष्ट कार्यविधि बिना उक्त सामान वितरण गरिएको खर्च/वितरण नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	६५,०००

६८ **भुक्तानीमा कर कट्टी**

आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८८ र ८९ अनुसारको भुक्तानीमा अग्रिम कर कट्टा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले सिप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी र जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारी क्षमता विकास कार्यक्रमको कृष्ण बहादुर थापा अधिकृत सातौंको भौ.नं र मिति ७८५/२०८२/०३/२२ बाट पेश्की फर्स्यौट गर्दा रु.१५,९७५/- पारिश्रमिक कट्टी दाखिला गर्नुपर्नेमा रु.६,०००/- दाखिला गरेकोमा बाँकी रकम रु.९,९७५/- सम्बन्धित बाट असुल गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	९,९७५

६९ **विद्यालयको अनुगमन नियमन व्यवस्था**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ अनुसार आधारभुत देखि माध्यामिक तहसम्मका विद्यालय संचालन तथा व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नीति निर्माण,अनुगमन मुल्याङ्कन तथा नियमन सम्बन्धी कार्य सम्बन्धित पालिकाले गर्ने व्यवस्था छ।यस पालिका अन्तर्गत सामुदायिक सिकाई केन्द्र र विद्यालय रहेको छ।पालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरुको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न आवश्यक नीति निर्माण,अनुगमन मुल्याङ्कन तथा नियमन सम्बन्धि मापदन्ड तयार गरि कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा सो गरेको पाइएन जसबाट विद्यालयहरुको शैक्षिक गुणस्तर तथा अनुगमन कार्य प्रभावकारी रुपमा संचालन हुन नसक्ने देखिएकाले अनुगमन तथा नियमन मापदण्ड तयार गरी विद्यालय अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

७० **दिवा खाजा अनुदान**

शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि आ.व. २०८१/८२ को क्रियाक्लाप नं. २.७.११.१ मा स्थानीय तह अन्तर्गत सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत बालविकास देखि कक्षा ५ सम्मका विद्यार्थीहरुको IEMIS मा प्रवृष्टि भएको संख्यालाई सत्यापन गराई विद्यार्थी संख्या र हाजिरि यकिन गरी स्थानीय तहले प्रति विद्यार्थी रु.१५ का दरले १८० दिनको हिसाव गरि अनुदान निकासा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।यस वर्ष पालिकाले IEMIS मा प्रविष्टि भएको तथ्याङ्कको आधारमा पालिका अन्तर्गतका ४१ वटा विद्यालयलाई वर्षभरिमा रु. ५२ लाख ४९ हजार ५८ जम्मा निकासा गरेको छ।पालिकाबाट विद्यालयलाई निकासा भएको दिवा खाजा वितरणको सुनिश्चितता गर्न विद्यार्थीको आकस्मिक शीर गणना,परीक्षामा सामेली संख्या र नतिजामा सहभागीता संख्या एकिन गरी सत्यापन गरेको प्रमाण नराखी भुक्तानी गरेको पाइयो। अनुदानबाट भएको खर्चको बिल भरपाई तथा प्रमाणित हाजिरी पालिकामा पेश भए बमोजिम देहायको विद्यालयहरुलाई बढि निकासा भएको देखिएकोले सम्बन्धित विद्यालयहरुले उक्त बढि निकासा भएको रकम संघिय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने रु.

क्र.सं.	विद्यालयको नाम रठेगाना	निकासा भएको	हुनुपर्ने निकासा	बढी भुक्तानी
१	श्री नेपाल राष्ट्रिय मा.वि.धौलाचाखाचौर	२३०९५०	१९४९८५	३५९६५
२	श्री इन्द्रेणी मा.वि.गोगने	९९७३५	९५६८५	४०५०
३	श्री सरस्वती मा.वि.पम्का	१६१९७०	१६०४७०	१५००
४	श्री लक्ष्मी प्रा.वि.काडाजोगडा	१५३०१०	१४६३१०	६७००
५	श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि. टुले मटौला	१३७५९५	१२२५९५	१५०००
जम्मा				**६३२१५**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१३,४८५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	६३,२१५

७१ **पारिश्रमिक कर**

आयकर ऐन, २०५८ को दफा ४ को अनुसूची १(२) अनुसार वार्षिक आयमा कर गणना गरी भुक्तानी दिँदा पारिश्रमीक कर कट्टा भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले यस आ.व.मा देहायको कर्मचारीहरुको पारिश्रमिक रकम भुक्तानी गर्दा तलबी प्रतिवेदन पास नगरी तथा वार्षिक आय गणना गरी करयोग्य आयमा नियमानुसार पारिश्रमिक कर कट्टी गरी दाखिला गर्नु पर्नेमा कर दाखिला नगरी पारिश्रमिक रकम भुक्तानी गरेकोले सम्बन्धित बाट सो करकट्टी रकम असुल गर्नुपर्ने रु.

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	पद	वार्षिक आय	कर छुट	करयोग्य आय	दाखिलागर्नुपर्ने कर
१	लक्ष्मण विक्रम जि.सि.	अधिकृत छैठौ	७८६१४७	७३५४२०	५०७२७	५०७३
२	मनुरुपा बाकावल	अधिकृत छैठौ	७९६८९२	७३७३५९	५९५३३	५९५३
३	अमृता खड्का	अधिकृत छैठौ	७५४४०६	७३९१७९	२४२२७	२४२३
४	जिवन पौडेल	अधिकृत छैठौ	७५४४०६	७३९१७९	२४२२७	२४२३
५	देव बहादुर नेपाली	अधिकृत छैठौ	७३८५३५	७२७५५७	१०९७८	१०९८
७	शान्ती प्रसाद उपाध्याय	अधिकृत छैठौ	७५४४०६	७३०१७९	२४२२७	२४२३
जम्मा						**१९३९३**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **११,९४५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	१९,३९३

७२ **भरपाई पेश हुनुपर्ने**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१,१८७,४८७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

७३ **बढी निकासा**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेवार ब्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रित पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले शिक्षक तलबका लागि विद्यालयहरुलाई निकासा गरेको रकम सम्बन्धित शिक्षकको खातामा जम्मा गरि भरपाई पेश भए बमोजिम तपसिलका विद्यालयहरुलाई बढी निकासा भएको देखिन्छ। यसरी बढी निकासा भएको रकम सम्बन्धित विद्यालयले शिक्षकलाई तलब बापत खातामा जम्मा गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने अन्यथा दाखिला गर्नुपर्ने रु.

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	निकासा भएको रकम	भरपाई पेश भएको	बढी निकासा	कैफियत
१	श्री भैरव मा.वि.अवलचिङ्ग	३०८५४१७	३०६०२४२	२५१७५	प्रथम त्रैमासिक
२	श्री मालिका मा.वि.मटेला	२६३१०७०	२६२६२४७	४८२३	प्रथम त्रैमासिक
जम्मा				**२९९९८**	

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **३४,१९३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	२९,९९८

७४ **बढी भुक्तानी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भरपाई र कागजात संलग्न भए नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस वर्ष पालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरुबाट २ जना शिक्षकहरु अवकास भएको हुँदा पालिकाले विद्यालयलाई निकासा गरेको तलब भुक्तानी गर्दा देहाय बमोजिम नियमित पाउने तलब तथा ग्रेड भन्दा बढी तलब तथा ग्रेड रकम भुक्तानि गरेको पाइयो । तसर्थ बढि भुक्तानी भएकोले सम्बन्धितबाट असुल गर्नु पर्ने रु.

क्र.सं.	शिक्षकको नाम	निकासा भएको रकम	हुनुपर्ने निकासा	बढी निकासा	कैफियत
१	दल बहादुर बुढा (माघ र फाल्गुन २३ गते सम्म)	९८०४२	८८०४२	८३०८	
जम्मा				**८३०८**	

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **८,५८०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	८,३०८

७५ **न्यानो झोला खरिद**

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी गरेको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा सशर्त अनुदान तर्फ स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरुको मार्गदर्शनमा प्रसुतिका आधारमा अनुमान गरी न्यानो झोलाको लागि अस्पतालहरुले सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली अनुसार तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार खरिद गरी सो अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट गुणस्तर परीक्षण गर्नु पर्ने व्यवस्था छ ।पालिका अन्तर्गतका ५ बर्थिङ सेन्टरमा गत वर्ष को मौज्दात २५ थान न्यानो झोला रहेकोमा यस वर्ष हनुमान गारमेट उधोगसँग २५० थान रु.२,२३,१७५/- मा खरिद गरेको पाइए पनि यस वर्ष १६४ मात्र प्रसुति भएको अभिलेखबाट देखिन्छ। पालिकाको विभिन्न स्वास्थ्य संस्थामा खरिद गरिएका ११० थान न्यानो झोला मौज्दातमा रहेका छन्। खरिद भएका त्यस्ता झोलाहरु तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट परीक्षण गरेको देखिएन। तसर्थ माग र आवश्यकताको वस्तुनिष्ठ आङ्कलन गरी गुणस्तरीय झोला खरिद गर्नुपर्दछ । लामो समय भण्डारण गर्दा सोको गुणस्तरमा ह्रास आउने हुनाले त्यसतर्फ समेत पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ।

७६ **छात्रवृति अनुदान**

शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि आ.व. २०८१/८२ को क्रियाक्लाप नं. ७.२.१.२ मा EMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धित विद्यालयबाट कक्षागत विद्यार्थीको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गराई शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोको आधारमा कक्षा १-५ का विद्यार्थीलाई छात्रा छात्रवृत्ति प्रति विद्यार्थी वार्षिक रु.४००।– का दरले, दलित छात्रवृत्ति प्रति विद्यार्थी वार्षिक रु.४००।– का दरले र लक्षित समुह विद्यार्थीका लागि प्रति विद्यार्थी रु.५००।– का दरले विद्यालयलाई दिने

व्यवस्था छ।यस आ.व.मा पालिकाबाट ४१ वटा विद्यालयलाई रु. ४ लाख ९० हजार २०० रकम निकासा भएको छ।विद्यालयले प्राप्त गरेको छात्रावृत्ति अनुदानबाट सम्बन्धित विद्यार्थीलाई बुझाइ त्यसको भरपाई पालिकामा पेश भए अनुसार देहायको विद्यालयलाई बढी निकासा भएको देखिन्छ।यसरी बढी निकासा भएको रकम संघिय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने रु.

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	निकासा भएको	भरपाई पेश भएको	बढी निकासा
१	श्री भगवती प्रा.वि.अवलजोगडा	२६४००	२०८००	५६००
२	श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि.माथिल्लो रहकुल	१४८००	११२००	३६००
३	श्री नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि.पारिलेख	१४८००	१३२००	१२००
जम्मा				**१०४००**

(..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१,२००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	१०,४००

७७ विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान

शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि आ.व. २०८१/८२ को क्रियाक्लाप नं. २.७.१३.१० को उपक्रियाक्लाप नं. ५.५ मा सुचना तथा सञ्चार प्रविधिमा आधारित शिक्षण सिकाइ गर्न सबै सामुदायिक विद्यालयमा इन्टरनेट जडान गर्ने र जडित इन्टरनेट शुल्क भुक्तानी गर्ने प्रयोजनले आधारभुत तह(कक्षा १-५)लाई प्रति विद्यायल रु.१२ हजार, आधारभुत तह(कक्षा १-८)लाई रु. १५ हजार र मा.वि.तह(कक्षा १-१२) लाई रु.२० हजार दरले अनुदान दिने व्यवस्था छ।पालिकाले यस आ.व.मा ६० सामुदायिक विद्यालयलाई रु. ९,४१,०००।– अनुदान रकम निकासा गरेको छ। पालिकाले यस वर्ष IEMIS मा प्रविष्टि भएको तथ्याङ्कको आधारमा पालिका अन्तर्गतका ४१ वटा विद्यालयमध्ये ३० विद्यालयलाई इन्टरनेट जडानका लागि तपसिल बमोजिक रकम निकासा गरेको छ । पालिकाबाट निकासा गरेको अनुदान रकमबाट विद्यायलहरुले इन्टरनेट जडान गरेको तथा जडित इन्टरनेटको शुल्क बापतको बिल भरपाई पालिकाले पेश गरे बमोजिम देहायको विद्यालयलाई बढी भुक्तानी भएको रकम सम्बन्धित विद्यायलबाट संघिय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने रु.

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	निकासा भएको	बिल पेश भएको	बढी भुक्तानी
१	श्री चन्द्रसुर्य प्रा.वि.	१२०००	०	१२०००
२	श्री जनता मा.वि.	२००००	१६८००	३२००
३	श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि.धरमपोखरा	१२०००	१०५२०	१४८०
४	श्री सरस्वती मा.वि.	२००००	१५९००	४१००
जम्मा				**२०७८०**

(..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **३,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	२०,७८०

७८ बिल भरपाई

शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि आ.व. २०८१/८२ को क्रियाक्लाप नं. २.७.१३.११ को ६.७ मा स्थानीय तहले नियमित रुपमा सञ्चालनमा रहेका र निश्चित मापदण्ड पुरा गरेका सामुदायिक सिकाई केन्द्रलाई एकमुष्ट रु. ३ लाख अनुदान उपलब्ध गराउने र उक्त अनुदान रकमबाट सामुदायिक सिकाई केन्द्रको व्यवस्थापन समितिको

निर्णयानुसार परिचालकको प्रमाणित हाजिरी अभिलेख हेरी मासिक रु. १०,०००।– का दरले १२ महिनाको पारिश्रमिक र चाडपर्व खर्च दिने तथा बाँकी अनुदानबाट सामुदायिक सिकाई केन्द्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन मापदण्ड २०७८ बमोजिम कार्यक्रम तयार गरी व्यवस्थापन समितिबाट स्वीकृत गराई कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले यस आ.व.मा भैरव सामुदायिक केन्द्रलाई रु.२,५४,९७५।- रकम निकासा गरेको देखिन्छ तर सामुदायिक केन्द्रले उक्त रकमबाट खर्च भएको रु.२,१०,९७५/- को मात्र बिल भरपाई पेश गरेको देखिएकोले बाँकी रकम रु.४४,०००।- को प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	४४,०००

७९ सामाजिक सुरक्षा

सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ ले लाभग्राहीको नाम दर्ता र नवीकरण तथा लगत कट्टा तोकिएको मिति भित्रै अनिवार्य रुपमा गरी सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्नुपर्ने, प्रत्येक बर्ष लगत अध्यावधिक गरी लाभग्राहीको संख्या यकिन गर्नुपर्ने, भत्ता वितरण गर्दा बैंक मार्फत वितरण गर्नुपर्ने, सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चलान गर्न नियमित रुपमा अनुगमन गर्नुपर्ने, केन्द्रिकृत सूचना प्रणालीमा प्रविष्टी गरि अधावद्यिक गर्ने जिम्मेवारी सामाजिक सुरक्षाको अख्तियारी पाउने सम्बन्धित स्थानीय निकायको हुने व्यवस्था गरेको छ।यो वर्ष पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण शिर्षकवाट रु. ५,९३,८०,२००.४५/- खर्च गरेकोमा कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट सोझै लाभग्राहीको खातामा जम्मा हुने गरी इएफटि मार्फत भुक्तानी गरेको छ। यस सम्वन्धमा देखिएका व्यहोराहरु देहाय वमोजिम रहेका छन् ।

७९.१ **सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण** - सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बुँदा नं २२ अनुसार अनुसूची १० बमोजिमको ढाँचामा पालिकाले वैङ्क सँग सम्झौता गरी पालिकामा रहेकोमा ६ वडाहरुको सामाजिक सुरक्षा भत्ता कुमारी बैङ्कबाट वितरण गराउदै आएको छ। पालिकाबाट तयार गरेको फरवार्ड फिड अनुसार यस वर्ष जेष्ठ नागरिक, जेष्ठ नागरिक दलित, एकल महिला, विधवा, पूर्ण अपाङ्ग, अतिअसक्त अपाङ्ग, वालपोषण दलित बर्गमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्नको लागि बैंकलाई पठाएको तथ्याङ्क देहाय अनुसार छ ।

लाभग्राहीको प्रकार	प्रथम त्रैमासिक		द्धितिय त्रैमासिक		तृतिय त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक	
	संख्या	खर्च रकम	संख्या	खर्च रकम	संख्या	खर्च रकम	संख्या	खर्च रकम
जेष्ठ नागरिक अन्य	८६९	१०३९५९८०	८६९	१०४०५३२०	८७४	१०४०८४००	९०९	१०८१६३६७
जेष्ठ नागरिक दलित	११०	८७२४८०	११२	८८३१२०	११४	९०१७४०	१२८	९६५५८०
जेष्ठ नागरिक एकलमहिला	८७	६९४२६०	८६	६८३६२०	८६	६८६२८०	७३	५८२५४०
विधवा	१७७	१४०१८२०	१८२	१४३३७४०	१८८	१४८९६००	१९३	१५२६८४०
पुर्ण अपाङ्गता	३९	४६६८३०	३९	४६६८३०	३९	४६६८३०	३९	४६६८३०
अति अशक्त अपाङ्गता	६४	४०६४४८	६५	४१२८३२	६४	४०८५७६	६२	३९५८०८
दलित बालबालिका	३१०	४७४४७५	३१९	४८८५५३	३२९	४९८८४६	३२७	५०००८३
जम्मा	**१६५६**	**१४७१२२९३**	**१६७२**	**१४७७४०१५**	**१६९४**	**१४८६०२७२**	**१७३१**	**१५२५४०४८**

७९.२ **लगत कट्टाको अभिलेख** - सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बुँदा नं ११ मा मृत्यू भएमा, बसाइँ सरी गएमा, एकल वा विधवा महिलाले विवाह गरेमा, बालबालिकाको हकमा पाँच बर्ष (साठी महिना) उमेर पूरा भएमा, नवीकरण नगरेमा, एक आर्थिक बर्षको कुनै पनि किस्ता रकम नबुझेमा बा बैंक मार्फत वितरण भएकोमा लगातार एक बर्षसम्म खाता निष्क्रिय भएमा वा अयोग्य व्यक्तिले भत्ता प्राप्त गरेको प्रमाणित भएमा त्यस्ता लाभग्राहीको नाम सम्बन्धित स्थानीय तहको मूल अभिलेखबाट कट्टा गर्नुपर्ने तथा लगत कट्टा गरिएको व्यहोरा अभिलेखमा स्पष्ट जनाई सम्बन्धित स्थानीय तहको वडाका सचिब वा निजले तोकेको जिम्मेवार पदाधिकारीले प्रमाणीत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षणको क्रममा मुल अभिलेख खाता र आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लगत कट्टाको विवरण माग भएकोमा मृत्यु भएका, वसाईसराई भए गएका तथा आएका नागरिकहरुको अभिलेख प्रणालीमा जनाएको विवरण मात्र तयार गरेको छ।पालिकाले

मुल अभिलेख खाता र लगत कट्टाको स्पष्ट अभिलेख नभएकाले कार्यविधिको बुँदा नं. १२ बमोजिम लगत कट्टा गर्नुपर्ने लाभग्राहीको लगत कट्टा भए नभएको र लगत कट्टा गर्नुपर्ने व्यक्तिलाई समेत भुक्तानी भएको छैन भनी एकीन गर्न सकिएन। आगामी दिनमा पालिकाले कार्यविधिको पालना गर्दै सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने लाभग्राहीको विवरण अध्यावधिक गरी भत्ता वितरण गर्नुपर्दछ।

७९.३ **पारदर्शिता र जवाफदेहिता** - सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बुँदा नं ३२ अनुसार स्थानीय तहहरुको कार्यालयले सामाजिक सुरक्षा भत्ता सम्वन्धी जानकारी (लाभग्राहीको नाम दर्ता तथा नविकरण प्रकृया, भत्ताको दर, प्राप्त हुने वैक र लाभग्राहिले पुरा गर्नुपर्ने प्रकृया) स्थानीय सामाजिक सस्था, गैरसरकारी सस्था, सामाजिक परिचालनमा संलग्न संस्थाहरुको सहयोग लिएर अनिवार्य रुपमा प्रचार प्रसार गर्नुपर्ने र यस सम्बन्धि सुचना स्थानीय एफ एम लगायतका संचार माध्यमहरुबाट प्रचार प्रसार गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने र सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहिहरुको नाम नामेसी सम्वन्धीत स्थानीय तहको वेभसाइटमा राख्नुपर्नेमा सो पालना गरेको पाइएन । यसले गर्दा भत्ता वितरण पारदर्शी ढङ्गबाट भएको छ भनि एकीन हुने अवस्था देखिएन। कार्यविधिमा भएको व्यवस्थाको पालना गर्ने गराउने तर्फ पालिकाको ध्यान जानुपर्ने देखिन्छ ।

७९.४ **लाभग्राही विवरण अद्यावधिक** - सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बुदा नं. २६(३) मा एक आर्थिक वर्षमा एकपटक पनि रकम नझिकेका लाभग्राहीको विवरण सेवा प्रदायक बैंकबाट अनुसूची-११ बमोजिमको ढाँचामा प्राप्त गरी त्यस्ता लाभग्राहीका सम्बन्धमा स्थानीय तहले आवश्यक छानविन गरी कुनै लाभग्राहीको मृत्यु भएको वा कुनै कारणले भत्ता प्राप्त गर्न योग्य नभएको पाईएमा सम्बन्धित बैंकबाट लगत कट्टा हुने मिति सम्मको रकम सम्बन्धित हकवालालाई भुक्तानी गरी सो मिति भन्दा पछिको रकम फिर्ता गरी संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले वैङ्क मार्फत उक्त विवरण प्राप्त गरी लाभग्राहीको विवरण र अवस्थाको एकिन गरेको छैन। कार्यविधिमा भएको व्यवस्था बमोजिम सेवाप्रदायक बैंकबाट अनुसूची-११ बमोजिमको ढाँचामा विवरण प्राप्त गरी लाभग्राही विवरण अद्यावधिक गर्नुपर्दछ ।

७९.५ **सार्वजनिक सुनुवाई** - सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि,२०७७ को बुँदा नं ३४ मा स्थानीय तहले भुक्तानी गरेको रकम र बुझिलिनेहरुको नामावली स्थानीय तहका कार्यालयका अतिरिक्त सम्बन्धित वडा कार्यालयमा समेत सार्वजनिक गर्नुपर्ने र वडा समितिले प्रत्येक चौमासिकमा कम्तीमा एक पटक सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सम्बन्धमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्नेछ। सार्वजनिक सुनुवाईमा प्राप्त गुनासा तथा सुझावहरु मध्ये आफुले सक्ने कुराहरु सम्बोधन गरी नसकिने खालका सुझाव तथा गुनासाहरु सम्बोधनका लागि स्थानीय तह कार्यालयमा पठाउनु पर्नेमा सो गरेको पाइएन। सुनुवाई नगरी लाभग्राही सुची अनुसार भत्ता वितरण गरेको छ।आगामी दिनमा कार्यविधिको पालना गरी भत्ता वितरण गर्नुपर्दछ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८१/८२

कार्यालय र स्थान : चिङ्गाड गाउँपालिका, सुर्खेत , चिनगढ गाउँपालिका , सुर्खेत

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	मणिराम खराल	२०८०-५-१	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	कैलाश गौतम	२०७७-४-१	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
४८५,६६४	११,७६८,३०१	४,२९०,७३६	०	०	०
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	१६,५४४,७०१
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	२,०७३,५९५
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	०
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	१४,४७१,१०६

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		४३६१३२००.७	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	२५७६१४६८८.३	चालु खर्च	३०९०४८०३८
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	२९०५२८०७.०५	पूँजीगत खर्च	६९७३५४०७
राजश्व बाँडफाँट	८०४९५१८१.२५	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	९६१४२९८८.३५
आन्तरिक आय	२२५६६७१.९५		
अन्य आय	६८७४२४८९.१		
कुल आय	४३८१६१८३७.६५	कुल खर्च	४७४९२६४३३.३५
बाँकी मौज्दात		६८४८६०५.०	

अनुसूची - २

बेरूजु दफा २.१ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - ३

प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (बजेट र गैरबजेट निकाय)							
क.स./ आर्थिक सङ्केत	विवरण	चालु आ.ब.को कारोबार			गत आ.ब. को कारोबार		
		नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा	नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा
	राजस्व, अनुदान र अन्य प्राप्ति						
११०००	कर	८०४६५१६३.२	०	८०४६५१६३.२	६७२६६५७४.४१	०	६७२६६५७४.४१
१३०००	अनुदान	२६०७७५२७७.४७	०	२६०७७५२७७.४७	३०५३०६९२०	०	३०५३०६९२०
१४०००	अन्य राजस्व	१७७८६८९.९६	०	१७७८६८९.९६	१००७७२६.७३	०	१००७७२६.७३
क	**कुल जम्मा प्राप्ति**	३४३०१९१३०.६३		३४३०१९१३०.६३	३७३५८१२२१.१४		३७३५८१२२१.१४
३	चालु	३०९००३९४५.७१	०	३०९००३९४५.७१	२७५९४६०९१.९५	०	२७५९४६०९१.९५
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा	१५७६०२१९३.४७	०	१५७६०२१९३.४७	१५७९२९२८५.३२	०	१५७९२९२८५.३२
२२०००	मालसामान तथा सेवाको उपयोग	११५१४७९४४	०	११५१४७९४४	११२३४९६८४.६३	०	११२३४९६८४.६३
२५०००	सहायता (Subsidy)	५७७३७८	०	५७७३७८	३६०३५२	०	३६०३५२
२७०००	सामाजिक सुरक्षा	३३७६४६२	०	३३७६४६२	४५०६७७०	०	४५०६७७०
२८०००	अन्य खर्च	३२२९९९६८.२४	०	३२२९९९६८.२४	८०००००	०	८०००००
४	पूंजीगत	६९७३५४०७	०	६९७३५४०७	११५८६१३९४	०	११५८६१३९४
३१११०	भवन तथा संरचना	५३६५४०९	०	५३६५४०९	२८७५६१२८	०	२८७५६१२८
३११२०	सवारी साधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स	७४८१५६४	०	७४८१५६४	११०४०३०४	०	११०४०३०४
३११५०	सार्वजनिक निर्माण	५२१४१३३८	०	५२१४१३३८	७२२०८७५२	०	७२२०८७५२
३११६०	निर्मितसरचनाको सुधार खर्च	४५९८५९६	०	४५९८५९६	२९५९०००	०	२९५९०००
३११७०	पूँजीगत सुधार खर्च	१४८५००	०	१४८५००	८९७२१०	०	८९७२१०
ख)	**कुल जम्मा भुक्तानी**	३७८७३९३५२.७१		३७८७३९३५२.७१	३९१८०७४८५.९५		३९१८०७४८५.९५
ग)	**बचत /कमी (ग = क-ख)**	-३५७२०२२२.०८		-३५७२०२२२.०८	-१८२२६२६४.८१		-१८२२६२६४.८१
घ)	**धरौटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/ घट (+/ -)**	३५१३३९.२	१०६७००	४५८०३९.२	-२५९७९९४.१५		-२५९७९९४.१५
घ.१)	**कट्टी रकम भुक्तानी/ दाखिला गर्न बाकी**	-५०८३५		-५०८३५	-४५८९४८९.९७		-४५८९४८९.९७
ङ)	**यस आ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्दात (बचत / (कमी)) (ङ = ग+घ)**	-३५३६८८८२.८८	१०६७००	-३५२६२१८२.८८	-२०८२४२५८.९६		-२०८२४२५८.९६
च)	**गत आ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात**	३९४८०५४८.४९		३९४८०५४८.४९	६०३०४८०७.४५		६०३०४८०७.४५

छ)	**विनिमय नाफा/ घाटा तथा अन्य समायोजन**						
ज)	**आ.व. अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)**	४१११६६५.६१	१०६७००	४२१८३६५.६१	३९४८०५४८.४९		३९४८०५४८.४९

सुझाव

स्थानीय तहद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानीय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ । म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ।निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।

- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।
- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ । स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/ आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।

- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।